

Bruksela, 9 grudnia 2022 r.
(OR. en)

15837/22

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0402(CNS)

JUSTCIV 167
FREMP 261
JAI 1654
IA 219

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	8 grudnia 2022 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2022) 695 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA RADY w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2022) 695 final.

Załącznik: COM(2022) 695 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 7.12.2022 r.
COM(2022) 695 final

2022/0402 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka

{SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} - {SWD(2022) 391 final} -
{SWD(2022) 392 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Unia zamierza stworzyć, utrzymywać i rozwijać przestrzeń wolności i sprawiedliwości, w której zapewnione będą swobodny przepływ osób, dostęp do wymiaru sprawiedliwości i pełne poszanowanie praw podstawowych.

Aby wesprzeć realizację tego celu, przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen powiedziała w 2020 r. w orędziu o stanie Unii, że „[j]eżeli jest się rodzicem w jednym kraju, jest się rodzicem w każdym kraju”. Tym stwierdzeniem przewodnicząca Komisji nawiązała do potrzeby zapewnienia, aby pochodzenie dziecka ustalone w jednym państwie członkowskim było uznawane do wszystkich celów we wszystkich pozostałych państwach członkowskich. Inicjatywę tę uznano za kluczowe działanie strategii UE na rzecz praw dziecka¹ oraz unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ².

Celem niniejszego wniosku jest wzmocnienie **ochrony praw podstawowych i innych praw dzieci w sytuacjach transgranicznych**, w tym ich prawa do tożsamości³, niedyskryminacji⁴, życia prywatnego i rodzinnego⁵ oraz do dziedziczenia i do alimentów w innym państwie członkowskim, przy uwzględnieniu najlepszego interesu dziecka jako kwestii nadrzędnej⁶. Mając na uwadze ten cel, w konkluzjach Rady w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka⁷ podkreślono, że prawa dziecka są uniwersalne, każdemu dziecku przysługują te same prawa bez jakiegokolwiek dyskryminacji, a we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka.

Dodatkowe cele wniosku dotyczą zagwarantowania **pewności prawa** i przewidywalności przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz uznawania pochodzenia dziecka, a także **zmniejszenia kosztów i obciążeń prawnych** po stronie rodzin i systemów sądowych państw członkowskich w związku z postępowaniami sądowymi o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim.

Konieczność zapewnienia wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi wynika z faktu, że obywatele coraz częściej znajdują się w sytuacjach transgranicznych, np. gdy członkowie ich rodziny przebywają w innym państwie członkowskim, gdy podróżują w obrębie Unii, przeprowadzają się do innego państwa członkowskiego w celu znalezienia pracy lub założenia rodziny albo kupują nieruchomość w innym państwie członkowskim. Tymczasem według szacunków około 2 mln dzieci może

¹ Strategia UE na rzecz praw dziecka, COM(2021) 142 final.

² Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025, COM(2020) 698 final.

³ Art. 8 Konwencji ONZ o prawach dziecka.

⁴ Art. 2 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁵ Art. 9 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 7 i 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁶ Art. 3 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁷ Konkluzje Rady w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka, 9 czerwca 2022 r., 10024/22.

znajdować się obecnie w sytuacji, w której ich pochodzenie – ustalone w jednym państwie członkowskim – nie jest uznawane do wszystkich celów w innym państwie członkowskim.

Obowiązujące już prawo Unii zobowiązuje państwa członkowskie do uznawania pochodzenia dziecka za ustalone w innym państwie członkowskim do celów wykonywania **praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii**, w szczególności prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, w tym dyrektywy 2004/38/WE⁸ w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich⁹, co pociąga za sobą prawo do równego traktowania¹⁰ i zakaz wprowadzania ograniczeń w sprawach takich jak uznawanie nazwisk¹¹.

Obowiązujące prawo Unii nie nakłada jednak na państwa członkowskie obowiązku uznawania pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim do **innych celów**. Nieuznawanie pochodzenia dziecka może mieć **dla dzieci znaczące negatywne konsekwencje**. Utrudnia korzystanie z ich praw podstawowych w sytuacjach transgranicznych i może skutkować pozbawieniem ich praw, które na podstawie prawa krajowego przysługują dziecku z tytułu pochodzenia. Dzieci mogą utracić przez to prawo do dziedziczenia lub do alimentów w innym państwie członkowskim, lub prawo do tego, aby jedno z rodziców działało w charakterze ich przedstawiciela ustawowego w innym państwie członkowskim w sprawach takich jak leczenie czy nauka szkolna. Trudności te mogą wymuszać na rodzinach wnoszenie do sądu **powództw** o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim, chociaż takie postępowania sądowe są czasochłonne i kosztowne oraz stanowią obciążenie zarówno dla rodzin, jak i dla systemów sądowych państw członkowskich, a ich wynik jest niepewny. W ostatecznym rozrachunku, chociaż państwa członkowskie są zobowiązane do uznawania pochodzenia dziecka za ustalone w innym państwie członkowskim do celów związanych z prawami wynikającymi z prawa Unii, rodziny mogą **zniechęcić się** do korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania

⁸ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004).

⁹ Zob. w szczególności wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 grudnia 2021 r., V.M.A./Stolichna obshtina, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008, w którym Trybunał orzekł, że państwa członkowskie są zobowiązane do uznania pochodzenia dziecka, aby umożliwić dziecku posiadającemu obywatelstwo państwa członkowskiego niezakłócone korzystanie z każdym z rodziców z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich oraz że prawo to obejmuje uprawnienie każdego z rodziców do posiadania dokumentu umożliwiającego im podróżowanie z dzieckiem.

¹⁰ Wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 31 maja 1979 r., Even, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 oraz z 8 czerwca 1999 r., Meeusen, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

¹¹ Zob. na przykład wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 2 października 2003 r., Carlos García Avello/État belge, C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; z 14 października 2008 r., Grunkin-Paul, C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; z 8 czerwca 2017 r., Freitag, C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432. Inne uprawnienia wynikające z prawa Unii to np. prawa związane ze stypendiami, przyjmowaniem do szkół, ulgami w kosztach transportu publicznego dla rodzin wielodzietnych, ulgowymi opłatami dla uczniów i studentów za przejazdy środkami transportu publicznego czy ulgowymi opłatami za wstęp do muzeów. Zob. na przykład wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 3 lipca 1974 r., Donato Casagrande/Landeshauptstadt München, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; z 27 września 1988 r., Matteuci, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; z 30 września 1975 r., Cristini/S.N.C.F., C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120 oraz z 4 października 2012 r., Komisja/Republika Austrii, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

się z obawy, że pochodzenie dziecka nie zostanie uznane do wszystkich celów w innym państwie członkowskim.

Obecne trudności z uznawaniem pochodzenia dziecka **wynikają** z tego, że w państwach członkowskich obowiązują nie tylko różne przepisy prawa materialnego dotyczące ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach krajowych, które należą i będą należeć do kompetencji tych państw, lecz także różne przepisy dotyczące jurysdykcji krajowej i różne normy kolizyjne w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz uznawania pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, w odniesieniu do których Unia ma kompetencje do działania. Obecnie jednak akty prawne Unii, które dotyczą prawa rodzinnego i mają skutki transgraniczne, m. in. w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego, dziedziczenia i przedkładania dokumentów urzędowych w innym państwie członkowskim, nie obejmują swoim zakresem przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej lub norm kolizyjnych w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych ani wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi.

Skargi i petycje kierowane przez obywateli do Parlamentu Europejskiego oraz wszczynane przez nich postępowania sądowe uwydatniają problemy, napotymane przez rodziny w związku z uznawaniem pochodzenia swoich dzieci w sytuacjach transgranicznych w Unii, w tym w przypadku przeprowadzki do innego państwa członkowskiego lub powrotu do państwa członkowskiego pochodzenia i wnioskowania o uznanie pochodzenia dziecka do wszystkich celów.

Aby rozwiązać problemy związane z uznawaniem pochodzenia dziecka do wszystkich celów i wypełnić istniejącą lukę w prawie Unii, Komisja proponuje przyjęcie unijnych przepisów regulujących kwestię **jurysdykcji** krajowej w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka (przepisy określające, które sądy państw członkowskich są właściwe do rozpatrywania spraw dotyczących pochodzenia dziecka, w tym do jego ustalania, w sytuacjach transgranicznych) oraz kwestię **prawa właściwego** (przepisy wyznaczające prawo krajowe, które należy stosować w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, w tym do jego ustalania, w sytuacjach transgranicznych); rozwiązanie takie ułatwiłoby **uznawanie** w jednym państwie członkowskim pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim. Komisja proponuje również ustanowienie **europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka**, o które dzieci (lub ich przedstawiciele ustawowi albo pełnomocnicy) mogłyby się ubiegać i z którego mogłyby korzystać w celu potwierdzenia swojego pochodzenia w innym państwie członkowskim.

Ponieważ w prawie międzynarodowym, prawie Unii i prawie państw członkowskich wszystkie dzieci mają takie same prawa bez jakiegokolwiek dyskryminacji, wniosek obejmuje uznawanie pochodzenia dziecka **niezależnie od tego, jak zostało ono poczęte lub urodzone i z jakiej rodziny pochodzi**. Wniosek obejmuje zatem uznawanie pochodzenia dziecka mającego rodziców jednej płci, a także uznawanie pochodzenia dziecka, które ustalono w następstwie przysposobienia krajowego w państwie członkowskim.

Wniosek **pozostaje jednak bez wpływu na kompetencje państw członkowskich** do przyjmowania przepisów prawa rodzinnego materialnego, takich jak przepisy dotyczące definicji rodziny czy ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach krajowych. Wniosek nie ma również wpływu na przepisy państw członkowskich dotyczące uznawania małżeństw lub zarejestrowanych związków partnerskich zawartych za granicą.

Wniosek ma zastosowanie **niezależnie od obywatelstwa** dzieci i rodziców. Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi Unii dotyczącymi spraw cywilnych (w tym prawa rodzinnego) i handlowych we wniosku wymaga się jednak wyłącznie uznawania lub przyjmowania dokumentów stwierdzających ustalenie pochodzenia dziecka lub je potwierdzających, **wydanych w państwie członkowskim**, natomiast uznawanie lub przyjmowanie dokumentów stwierdzających ustalenie pochodzenia dziecka lub je potwierdzających, wydanych w państwie trzecim będzie nadal regulowane prawem krajowym.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Państwa członkowskie są już zobowiązane na mocy obowiązującego obecnie prawa Unii do uznawania pochodzenia dziecka za ustalone w innym państwie członkowskim do celów wykonywania praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii, w szczególności dotyczącego swobodnego przemieszczania się. Wniosek nie ma wpływu na ten obowiązek nałożony na państwa członkowskie. Z uwagi jednak na brak przepisów Unii dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz uznawania pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim do celów wykonywania praw, które na podstawie prawa krajowego przysługują dziecku z tytułu pochodzenia, kwestie te są obecnie regulowane prawem każdego z państw członkowskich.

Obowiązujące akty prawne Unii regulują uznawanie orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych w kilku – mających bezpośrednie znaczenie dla dzieci w sytuacjach transgranicznych – obszarach, takich jak odpowiedzialność rodzicielska¹², obowiązek alimentacyjny¹³ i dziedziczenie¹⁴. Z zakresu stosowania tych aktów wyłączone są jednak sprawy dotyczące pochodzenia dziecka. Rozporządzenie w sprawie dokumentów urzędowych¹⁵ dotyczy autentyczności dokumentów urzędowych w niektórych sprawach, takich jak urodzenie, pochodzenie dziecka i przysposobienie, ale nie obejmuje uznawania treści takich dokumentów. Przyjęcie wspólnych przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz uznawania pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim **uzupełniłoby** obowiązujące przepisy Unii w zakresie prawa rodzinnego i dziedziczenia oraz **ułatwiłoby ich stosowanie**, ponieważ pochodzenie dziecka stanowi kwestię wstępną, którą należy rozstrzygnąć zanim w odniesieniu do dziecka zastosuje się obowiązujące przepisy Unii w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego i dziedziczenia.

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1).

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107).

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1).

Ponieważ wniosek ma na celu ochronę praw dzieci w sytuacjach transgranicznych, jest on zgodny z Konwencją ONZ o prawach dziecka, która stanowi, że Państwa-Strony muszą zapewnić dziecku ochronę przed wszelkimi formami dyskryminacji lub karania ze względu na status lub działalność rodziców dziecka (art. 2); że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez sądy lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest zabezpieczenie najlepszego interesu dziecka (art. 3); oraz że dzieci mają prawo do własnej tożsamości i do pozostawania pod opieką rodziców (art. 7 i 8). Wniosek jest zgodny również z europejską konwencją praw człowieka, która przewiduje prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, oraz z odnośnym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, także w zakresie uznawania dzieci urodzonych w wyniku macierzyństwa zastępczego. Ponadto jest on również zgodny z celem polegającym na ochronie i wspieraniu praw dziecka, określonym w **Traktacie o Unii Europejskiej** (art. 3 ust. 3 i art. 3 ust. 5 TUE) oraz **Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej** („Karta”). Karta gwarantuje, w ramach stosowania i wdrażania prawa Unii, ochronę praw podstawowych dzieci i ich rodzin. Prawa te obejmują prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 7), prawo do niedyskryminacji (art. 21) oraz prawo dzieci do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, jeżeli jest to zgodne z ich najlepszym interesem (art. 24). W oparciu o Konwencję ONZ o prawach dziecka, art. 24 ust. 2 Karty także stanowi, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Wniosek jest związany z kilkoma inicjatywami politycznymi. Należą do nich: program sztokholmski Rady z 2010 r. – Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli¹⁶, plan działań Komisji służący realizacji programu sztokholmskiego¹⁷ oraz zielona księga Komisji z 2010 r. zatytułowana „Ograniczenie formalności administracyjnych w stosunku do obywateli – swobodny przepływ dokumentów urzędowych i uznawanie skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego”¹⁸. Ponadto w 2017 roku Parlament Europejski zwrócił się do Komisji o przedstawienie wniosku ustawodawczego w sprawie transgranicznego uznawania orzeczeń o adopcji¹⁹.

W 2020 r. Komisja zapowiedziała środki²⁰ zmierzające do zapewnienia, aby pochodzenie dziecka ustalone w jednym państwie członkowskim było uznawane we wszystkich pozostałych państwach członkowskich. Inicjatywa ta została włączona do strategii UE na rzecz praw dziecka z 2021 r.²¹ jako kluczowe działanie wspierające równość i prawa dzieci, a także do unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ z 2020 r.²² Parlament Europejski

¹⁶ Dz.U. C 115 z 4.5.2010, s. 1.

¹⁷ COM(2010) 171 final.

¹⁸ COM(2010) 747 final.

¹⁹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 2 lutego 2017 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie transgranicznych aspektów adopcji (2015/2086(INL)).

²⁰ Orędzie o stanie Unii ogłoszone przez przewodniczącą Komisji Ursulę von der Leyen na sesji plenarnej Parlamentu Europejskiego, 20 września 2020 r. Przewodnicząca podkreśliła, że „[j]eżeli jest się rodzicem w jednym kraju, jest się rodzicem w każdym kraju”.

²¹ Strategia UE na rzecz praw dziecka, COM(2021) 142 final.

²² Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025, COM(2020) 698 final.

w rezolucji w sprawie ochrony praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych z 2022 r. z zadowoleniem przyjął inicjatywę Komisji.²³

W konkluzjach Rady w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka²⁴ podkreślono, że prawa dziecka są uniwersalne, każdemu dziecku przysługują te same prawa bez jakiegokolwiek dyskryminacji, a we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez organy publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka. Wiąże się to z koniecznością ustanowienia ram prawnych zawierających jednolite przepisy dotyczące jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, co pozwoli dzieciom korzystać z przysługujących im praw w Unii bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Zgodnie z Traktatami unijnymi prawo materialne dotyczące spraw rodzinnych, w tym statusu prawnego osób, należy do kompetencji państw członkowskich, co oznacza, że przepisy prawa materialnego dotyczące ustalania pochodzenia dziecka są zawarte w prawie krajowym. Unia może jednak przyjąć środki dotyczące prawa rodzinnego mające skutki transgraniczne zgodnie z art. 81 ust. 3 TFUE, takie jak środki ułatwiające uznawanie w pozostałych państwach członkowskich pochodzenia dziecka ustalonego w jednym państwie członkowskim. Środki te mogą obejmować przyjęcie wspólnych przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej, prawa właściwego i postępowania o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim. Środki te nie prowadzą do harmonizacji prawa materialnego państw członkowskich w zakresie definicji rodziny lub ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach krajowych.

Podobnie jak inne akty prawne Unii dotyczące prawa rodzinnego, niniejszy wniosek ma na celu ułatwienie uznawania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka poprzez przyjęcie wspólnych przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego. Wniosek ma na celu wprowadzenie wymogu uznawania pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, w szczególności do celów praw, które na podstawie prawa krajowego przysługują dziecku z tytułu pochodzenia. Właściwą podstawę prawną stanowi zatem art. 81 ust. 3 TFUE.

Zgodnie z protokołem 22 do TFUE środki prawne przyjęte w obszarze sprawiedliwości nie wiążą Danii ani nie mają w niej zastosowania. Zgodnie z protokołem 21 do TFUE Irlandia również nie jest związana takimi środkami. Po przedstawieniu wniosku w tym obszarze Irlandia może jednak notyfikować swoje życzenie uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu zaproponowanego środka, a po jego przyjęciu może notyfikować swój zamiar przyjęcia tego środka.

²³ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 5 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych (2021/2060(INI)). Inicjatywę tę przyjęto również z zadowoleniem w rezolucji Parlamentu Europejskiego z 14 września 2021 r. w sprawie praw osób LGBTIQ w UE (2021/2679(RSP)).

²⁴ Konkluzje Rady w sprawie strategii UE na rzecz praw dziecka, 9 czerwca 2022 r., 10024/22.

- **Pomocniczość**

Podczas gdy ustanawianie przepisów dotyczących definicji rodziny i ustalania pochodzenia dziecka pozostaje w gestii państw członkowskich, kompetencje do przyjmowania środków dotyczących prawa rodzinnego i praw dziecka mających skutki transgraniczne są dzielone między Unią a państwami członkowskimi²⁵. Problemy z uznaniem w jednym państwie członkowskim pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim do celów praw wynikających z prawa krajowego lub unijnego mają wymiar unijny, ponieważ do uznania pochodzenia dziecka niezbędny jest udział dwóch państw członkowskich. Skutki braku uznania pochodzenia dziecka również mają wymiar unijny, ponieważ mogą polegać na zniechęceniu rodzin do korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się z obawy, że pochodzenie dziecka nie zostanie uznane do wszystkich celów w innym państwie członkowskim.

Problemy z uznawaniem pochodzenia dziecka wynikają w szczególności z różnych przepisów prawa materialnego obowiązujących w państwach członkowskich, dotyczących ustalania pochodzenia dziecka, oraz z różnych przepisów obowiązujących w państwach członkowskich, dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych. Działając niezależnie od siebie, państwa członkowskie nie mogłyby w zadowalający sposób rozwiązać problemów związanych z uznawaniem pochodzenia dziecka, ponieważ, aby takie uznawanie było możliwe między państwami członkowskimi, przepisy i procedury państw członkowskich musiałyby być takie same lub przynajmniej porównywalne. Aby zapewnić, że państwo członkowskie, którego sądy lub inne właściwe organy ustalają pochodzenie dziecka w sytuacjach transgranicznych, będzie uważane za posiadające jurysdykcję w tym zakresie oraz że sądy i inne właściwe organy wszystkich państw członkowskich będą stosować to samo prawo do ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych, konieczne jest podjęcie działań na szczeblu Unii. Pozwoli to uniknąć na obszarze Unii sprzecznych ze sobą ustaleń w zakresie pochodzenia jednej i tej samej osoby, a każde państwo członkowskie będzie uznawać pochodzenie dziecka ustalone w innym państwie członkowskim.

Cele niniejszego wniosku, ze względu na jego zakres stosowania i skutki, zostaną zatem najskuteczniej osiągnięte na szczeblu Unii, zgodnie z zasadą pomocniczości.

- **Proporcjonalność**

Celem niniejszego wniosku jest ułatwienie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi poprzez zapewnienie uznawania (i) orzeczeń sądów i (ii) dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka, mających wiążący skutek prawny, oraz poprzez przyjmowanie dokumentów urzędowych niemających wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołujących w tym państwie członkowskim skutki dowodowe. Aby to osiągnąć, we wniosku harmonizuje się przepisy państw członkowskich dotyczące jurysdykcji krajowej w sprawach o ustalenie pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz normy kolizyjne państw członkowskich określające prawo właściwe dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych.

²⁵

Art. 4 ust. 2 lit. j) TFUE.

Niniejszy wniosek nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia określonych w nim celów: pozostaje bez uszczerbku dla przepisów krajowego prawa materialnego dotyczących definicji rodziny; nie ma wpływu na przepisy prawa krajowego dotyczące uznawania małżeństw lub zarejestrowanych związków partnerskich zawartych za granicą; przepisy dotyczące jurysdykcji i prawa właściwego mają zastosowanie wyłącznie do ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych; zobowiązuje się w nim państwa członkowskie do uznawania pochodzenia dziecka wyłącznie wówczas, gdy zostało ono ustalone w państwie członkowskim, a nie w państwie trzecim; nie ma wpływu na właściwość organów państw członkowskich w zakresie rozpatrywania spraw dotyczących pochodzenia dziecka; europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka nie jest dla dzieci (lub ich przedstawicieli ustawowych albo pełnomocników) obowiązkowe i nie zastępuje równoważnych dokumentów krajowych potwierdzających pochodzenie dziecka.

Wniosek spełnia zatem wymogi zasady proporcjonalności.

- **Wybór instrumentu**

Przyjęcie jednolitych przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych może nastąpić wyłącznie w drodze rozporządzenia, ponieważ jedynie rozporządzenie zapewnia całkowitą spójność wykładni i stosowania przepisów. Zgodnie z poprzednimi instrumentami unijnymi w zakresie prawa prywatnego międzynarodowego preferowanym instrumentem prawnym jest zatem rozporządzenie.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W ramach opracowywania wniosku Komisja przeprowadziła w latach 2021 i 2022 szeroko zakrojone konsultacje obejmujące wszystkie państwa członkowskie (z wyjątkiem Danii²⁶). W konsultacjach udział wzięło szerokie grono zainteresowanych stron reprezentujących obywateli, organy publiczne, nauczycieli akademickich, przedstawicieli zawodów prawniczych, organizacje pozarządowe oraz inne istotne grupy interesów. Konsultacje obejmowały (i) zgłaszanie informacji zwrotnych dotyczących wstępnej oceny skutków; (ii) otwarte konsultacje publiczne; (iii) spotkanie z zainteresowanymi stronami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego oraz (iv) spotkanie z ekspertami organów państw członkowskich.

Oprócz działań konsultacyjnych Komisji, konsultacje prowadził także wykonawca zewnętrzny. Obejmowały one (i) ankiety internetowe skierowane do urzędników stanu cywilnego z państw członkowskich; (ii) pisemne kwestionariusze skierowane do przedstawicieli ministerstw i sądownictwa państw członkowskich oraz (iii) wywiady z przedstawicielami sądownictwa i organizacji pozarządowych w państwach członkowskich.

Ogólnie rzecz biorąc, zainteresowane strony reprezentujące prawa dziecka, tęczowe rodziny, przedstawiciele zawodów prawniczych i urzędnicy stanu cywilnego opowiedzieli się za tym,

²⁶ Zgodnie z Protokołem nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonym do Traktatów, Dania nie uczestniczy w środkach przyjętych na podstawie art. 81 TFUE.

aby Unia rozwiązała obecne problemy z uznawaniem pochodzenia dziecka poprzez przyjęcie wiążących przepisów. Z kolei organizacje reprezentujące tradycyjne rodziny i opowiadające się przeciwko macierzyństwu zastępczemu były z reguły krytyczne wobec wniosku ustawodawczego. Opinie społeczeństwa były zróżnicowane.

Otrzymane informacje zwrotne zostały wykorzystane przy opracowywaniu wniosku i towarzyszącej mu oceny skutków. Szczegółowe podsumowanie wyników konsultacji przeprowadzonych przez Komisję znajduje się w ocenie skutków.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

Oprócz wyżej wspomnianych konsultacji z zainteresowanymi stronami, Komisja zebrała i wykorzystwała również wiedzę ekspercką z innych źródeł.

Przy opracowywaniu wniosku Komisja korzystała z wiedzy specjalistycznej grupy ekspertów ds. wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, którą powołała w 2021 r. Komisja uczestniczyła również w spotkaniach ekspertów w ramach projektu dotyczącego pochodzenia dziecka/macierzyństwa zastępczego prowadzonego przez Haską Konferencję Prawa Prywatnego Międzynarodowego oraz korzystała z literatury naukowej, sprawozdań i badań.

W celu opracowania oceny skutków Komisja korzystała z badania przeprowadzonego przez wykonawcę zewnętrznego. Wykonawca zewnętrzny opracował również sprawozdania krajowe dotyczące m.in. prawa materialnego państw członkowskich oraz prawa prywatnego międzynarodowego w zakresie pochodzenia dziecka. W badaniu przeprowadzonym przez tego wykonawcę wykorzystano różne narzędzia do analizy istniejących problemów z uznawaniem pochodzenia dziecka, skutków niniejszego wniosku oraz rozważanych wariantów strategicznych. Narzędzia te obejmowały wykorzystanie danych empirycznych zebranych w różny sposób (wywiady, kwestionariusze, sprawozdania krajowe), a także statystyki i badanie źródeł wtórnych. W przypadkach, gdy nie były dostępne dane ilościowe, zastosowano szacunki jakościowe. W badaniu przeprowadzonym przez wykonawcę zewnętrznego stwierdzono, że najwłaściwszym wariantem osiągnięcia przez Unię swoich celów politycznych byłoby przyjęcie instrumentu prawnego dotyczącego wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, w tym ustanowienie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka.

- **Ocena skutków**

Na podstawie wytycznych Komisji w sprawie lepszego stanowienia prawa²⁷ oraz wniosków ze wstępnej oceny skutków Komisja przygotowała ocenę skutków niniejszego wniosku. W ocenie skutków rozważono następujące warianty strategiczne: (i) scenariusz bazowy; (ii) zalecenie Komisji skierowane do państw członkowskich; (iii) środek ustawodawczy w postaci rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi oraz (iv) środek ustawodawczy w postaci rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, w tym ustanowienia opcjonalnego europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka. Wszystkim wymienionym wariantom strategicznym, w tym scenariuszowi bazowemu, towarzyszyłyby środki o charakterze nielegislacyjnym mające na celu podnoszenie świadomości, promowanie

²⁷ SWD(2021) 305 final.

dobrych praktyk i poprawę współpracy między organami państw członkowskich rozpatrującymi sprawy dotyczące pochodzenia dziecka.

W ocenie skutków przeanalizowano każdy z tych wariantów pod kątem oczekiwanych skutków oraz skuteczności, efektywności i spójności z ramami prawa i polityki Unii. Na podstawie tej oceny wybrano wariant strategiczny polegający na przedstawieniu wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, w tym ustanowienia opcjonalnego europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka.

W ocenie skutków stwierdzono, że zastosowanie wybranego wariantu znacznie ułatwi uznawanie pochodzenia dziecka w odniesieniu do *wszystkich* szacowanych 2 mln dzieci w rodzinach transgranicznych, a nie tylko do tych, które obecnie mają największe problemy z uzyskaniem decyzji o uznaniu swojego pochodzenia. W szczególności europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka, specjalnie opracowane do celów wykorzystania w innym państwie członkowskim, zmniejszy obciążenie administracyjne związane z postępowaniami o uznanie pochodzenia dziecka dla wszystkich rodzin i obniży ponoszone przez nie koszty tłumaczeń.

Wybrany wariant strategiczny będzie również najskuteczniejszy, jeżeli chodzi o rozwiązanie problemów związanych z uznawaniem pochodzenia dziecka, ponieważ oczekuje się, że pozytywne skutki prawne, społeczne i psychologiczne będą w jego przypadku najbardziej znaczące. Wybrany wariant będzie miał wyraźnie pozytywny wpływ na ochronę *praw podstawowych dzieci*, takich jak prawo do tożsamości, niedyskryminacji oraz życia prywatnego i rodzinnego. Zapewni on także najskuteczniejszą ochronę *praw, które na podstawie prawa krajowego przysługują dziecku z tytułu pochodzenia*, takich jak prawo do alimentów i dziedziczenia w innym państwie członkowskim. Wariant ten wywrze ponadto pozytywne *skutki społeczne i psychologiczne* wynikające z traktowania dzieci w sytuacjach transgranicznych jak dzieci miejscowych.

Dzięki przyjęciu jednolitych przepisów unijnych dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego oraz uznawania pochodzenia dziecka bez konieczności przeprowadzania specjalnego postępowania wybrany wariant doprowadzi do zlikwidowania związanych z procedurami administracyjnymi i postępowaniami sądowym kosztów i obciążeń, które dzieci i ich rodziny muszą obecnie ponosić, aby pochodzenie dziecka zostało uznane w innym państwie członkowskim. Szacuje się, że dzięki wybranemu wariantowi średnie koszty postępowania o uznanie pochodzenia dziecka zmniejszą się o 71 %, a w przypadku rodzin, które obecnie mają najpoważniejsze problemy z uzyskaniem decyzji w sprawie uznania pochodzenia dziecka – o 90 %.

Wybrany wariant przyniesie ponadto znaczne oszczędności kosztów i czasu oraz zredukuje obciążenie po stronie organów publicznych państw członkowskich. Szacuje się, że dzięki wybranemu wariantowi koszty postępowań o uznanie pochodzenia dziecka ponoszone przez organy publiczne zmniejszą się o 54 %.

- **Prawa podstawowe**

Jak wyjaśniono powyżej, obecne problemy z uznawaniem pochodzenia dziecka prowadzą do sytuacji naruszających prawa podstawowe i inne prawa dzieci w sytuacjach transgranicznych. Pozbawienie dzieci statusu prawnego oraz pochodzenia ustalonego w innym państwie członkowskim jest sprzeczne z podstawowymi prawami dzieci do tożsamości,

niedyskryminacji oraz poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, a także z ich najlepszym interesem. Poprzez ułatwienie wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi niniejszy wniosek ma na celu ochronę praw podstawowych dzieci w sytuacjach transgranicznych oraz zapewnienie ciągłości statusu pochodzenia dziecka w Unii.

4. WPLYW NA BUDŻET

Państwa członkowskie mogą zostać obciążone jednorazowymi kosztami związanymi z dostosowaniem się do nowych przepisów rozporządzenia, w szczególności kosztami wynikającymi z konieczności przeszkolenia sędziów, urzędników stanu cywilnego i innych właściwych organów z zakresu nowych przepisów. Można spodziewać się niewielkich kosztów cyklicznych związanych z ustawicznym szkoleniem pracowników tych organów. Oczekuje się, że żadne z tych kosztów nie będą znaczące i niezależnie od wszystkiego przeważą nad nimi poprawa efektywności oraz oszczędność kosztów uzyskane dzięki niniejszemu rozporządzeniu.

Przepisy zawarte we wniosku dotyczące komunikacji cyfrowej za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu w kontekście zdecentralizowanego systemu informatycznego ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr XX/YYYY [rozporządzenie w sprawie cyfryzacji] mogą wywrzeć wpływ na budżet Unii; wpływ ten można pokryć dzięki przesunięciu środków w ramach programu „Sprawiedliwość”. Wpływ ten byłby niewielki, ponieważ zdecentralizowany system informatyczny nie musiałby być tworzony specjalnie na potrzeby stosowania wniosku, lecz zostałby ustanowiony na potrzeby wielu aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych na mocy [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji].

Państwa członkowskie poniosłyby również pewne koszty związane z instalacją i utrzymaniem punktów dostępu zdecentralizowanego systemu informatycznego znajdujących się na ich terytorium oraz z dostosowaniem krajowych systemów informatycznych, aby zapewnić ich interoperacyjność z punktami dostępu. Jak jednak zauważono, większość tych inwestycji finansowych zostałaby już dokonana w kontekście cyfryzacji do celów innych aktów prawnych Unii dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych. Ponadto państwa członkowskie będą mogły ubiegać się o dotacje na finansowanie tych kosztów z odpowiednich programów finansowych Unii, w szczególności z funduszy polityki spójności i programu „Sprawiedliwość”.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Rozporządzenie jest stosowane bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich i dlatego nie wymaga wdrożenia do prawa krajowego.

We wniosku przewidziano odpowiednie obowiązki w zakresie monitorowania i oceny oraz odpowiednie obowiązki sprawozdawcze. Po pierwsze, praktyczne stosowanie rozporządzenia powinno być monitorowane przy wykorzystaniu regularnych spotkań Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, a w spotkaniach tych powinni uczestniczyć eksperci z państw członkowskich. Ponadto Komisja powinna przeprowadzić pełną ocenę stosowania rozporządzenia pięć lat po jego rozpoczęciu. Ocena byłaby dokonywana m.in. na podstawie informacji otrzymanych od organów państw członkowskich, ekspertów zewnętrznych i odpowiednich zainteresowanych stron.

- **Objaśnienia przepisów wniosku**

Wniosek składa się z dziewięciu rozdziałów: (i) przedmiot, zakres stosowania i definicje; (ii) jurysdykcja w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych; (iii) prawo właściwe mające zastosowanie do ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych; (iv) uznawanie orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych mających wiążący skutek prawny, wydanych w innym państwie członkowskim; (v) przyjmowanie dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego wydanych w innym państwie członkowskim; (vi) europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka; (vii) komunikacja cyfrowa; (viii) akty delegowane oraz (ix) przepisy ogólne i końcowe.

Rozdział I – Przedmiot, zakres stosowania i definicje

W **art. 1** określono przedmiot wniosku. Za pomocą tego wniosku zamierza się osiągnąć cel, jakim jest ułatwienie uznawania w państwie członkowskim pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, poprzez przyjęcie jednolitych przepisów dotyczących (i) jurysdykcji krajowej w sprawach o ustalenie pochodzenia dziecka w państwie członkowskim w sytuacjach transgranicznych; (ii) prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w państwie członkowskim w sytuacjach transgranicznych; (iii) uznawania orzeczeń sądów, a także dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka, mających wiążący skutek prawny; (iv) przyjmowania dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołujących w tym państwie członkowskim skutki dowodowe oraz (v) ustanowienia opcjonalnego europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, umożliwiającego dziecku lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo pełnomocnikowi przedstawienie w innym państwie członkowskim dowodu pochodzenia dziecka.

Pochodzenie dziecka zwykle ustala się *ex lege* lub aktem właściwego organu, takim jak orzeczenie sądu, decyzja organu administracji lub akt notarialny, a następnie informację o pochodzeniu dziecka zazwyczaj wpisuje się do rejestru stanu cywilnego lub rejestru ludności państwa członkowskiego. Najczęściej jednak obywatele występują o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim na podstawie dokumentu urzędowego, który nie ustala pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, ale wywołuje skutki dowodowe dotyczące pochodzenia dziecka ustalonego w tym państwie członkowskim wcześniej, w inny sposób (*ex lege* lub aktem właściwego organu). Takimi dokumentami urzędowymi mogą być np. odpis skrócony aktu stanu cywilnego, akt urodzenia lub poświadczenie pochodzenia dziecka. Jednolite przepisy zawarte we wniosku w sprawie prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych mają ułatwić przyjmowanie dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołujących w tym państwie skutki dowodowe dotyczące pochodzenia dziecka ustalonego wcześniej w tym państwie członkowskim (na przykład akt urodzenia) albo faktów innych niż ustalenie pochodzenia dziecka (na przykład uznanie ojcostwa lub wyrażenie zgody na ustalenie pochodzenia dziecka).

W **art. 2** dotyczącym związku wniosku z innymi przepisami prawa Unii wyjaśniono, że niniejszy wniosek nie powinien wpływać na prawa dziecka wynikające z prawa Unii, w szczególności na prawa dziecka wynikające z prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, w tym z dyrektywy 2004/38/WE²⁸. Intencją wniosku nie jest

²⁸ Prawa wynikające z prawa Unii obejmują prawo obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Unii, w tym prawa związane ze stypendiami, przyjmowaniem do

ustanowienie jakichkolwiek dodatkowych warunków lub wymogów w zakresie uznawania pochodzenia dziecka do celów korzystania z praw wynikających z prawa Unii ani wywieranie wpływu na wdrażanie takich przepisów. Prawo Unii dotyczące swobodnego przemieszczania się jest zatem nadal stosowane w sposób niezmieniony. W szczególności uznania pochodzenia dziecka do celów korzystania z praw wynikających z prawa Unii można odmówić jedynie z przyczyn dopuszczalnych na mocy prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości. Ponadto, zgodnie z dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości wykładnią prawa Unii obowiązującego na podstawie art. 21 TFUE i związanego z nim prawa wtórnego, poszanowanie tożsamości narodowej państwa członkowskiego na podstawie art. 4 ust. 2 TUE oraz porządku publicznego państwa członkowskiego nie może służyć jako uzasadnienie odmowy uznania pochodzenia dziecka od rodziców jednej płci do celów korzystania z praw, które wynikają dla dziecka z prawa Unii. Ponadto, do celów korzystania z praw wynikających z prawa Unii, dowód pochodzenia dziecka można przedłożyć w dowolnej postaci²⁹. Państwo członkowskie nie ma zatem prawa wymagać od danej osoby przedłożenia przewidzianego we wniosku zaświadczenia dołączonego do orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego dotyczącego pochodzenia dziecka lub europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka ustanowionego we wniosku, jeżeli osoba ta ubiega się o uznanie pochodzenia dziecka do celów jego praw wynikających z prawa Unii do swobodnego przemieszczania się. Nie powinno to jednak pozbawiać danej osoby możliwości wyboru, aby w takiej sytuacji przedłożyć także odpowiednie zaświadczenie lub europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka.

W art. 2 wyjaśniono również, że wniosek nie wpłynie na stosowanie rozporządzenia w sprawie dokumentów urzędowych³⁰, które już upraszcza obieg dokumentów urzędowych (takich jak orzeczenia sądów, akty notarialne i poświadczenia administracyjne) – w odniesieniu do ich autentyczności – w niektórych dziedzinach, w tym w zakresie urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia.

W **art. 3** określono zakres stosowania wniosku. Przepisy dotyczące jurysdykcji i prawa właściwego mają zastosowanie do ustalania pochodzenia dziecka w państwie członkowskim w sytuacjach transgranicznych. Przepisy dotyczące uznawania pochodzenia dziecka mają zastosowanie, gdy pochodzenie dziecka, które ma zostać uznane, zostało ustalone w państwie członkowskim, zatem wniosek nie obejmuje uznawania lub, odpowiednio, przyjmowania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych ustalających lub potwierdzających pochodzenie dziecka, jeżeli zostały one sporządzone lub zarejestrowane w państwie trzecim. W tych przypadkach ich uznanie lub przyjęcie podlega prawu krajowemu poszczególnych państw członkowskich. Wniosek ma jednak zastosowanie do uznawania pochodzenia wszystkich dzieci, niezależnie od tego, jakie obywatelstwo mają te dzieci i ich rodzice, pod warunkiem że

szkół, ulgami w kosztach transportu publicznego dla rodzin wielodzietnych, ulgowymi opłatami dla uczniów i studentów za przejazdy środkami transportu publicznego czy ulgowymi opłatami za wstęp do muzeów, jak również prawo do uznania nazwiska.

²⁹ Zob. w tym zakresie wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 25 lipca 2002 r., MRAX, C-459/99, ECLI:EU:C:2002:461, pkt 61 i 62; oraz z 17 lutego 2005 r., Oulane, C-215/03, ECLI:EU:C:2005:95, pkt 23 do 26.

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1).

pochodzenie dziecka od tych rodziców zostało ustalone w państwie członkowskim, a nie w państwie trzecim.

Z zakresu stosowania wniosku wyłączono sprawy, które mogą mieć związek z pochodzeniem dziecka, ale podlegają innym instrumentom unijnym lub międzynarodowym albo prawu krajowemu, takie jak sprawy dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego, dziedziczenia, przysposobienia zagranicznego, istnienia, ważności lub uznania małżeństwa lub zarejestrowanego związku partnerskiego rodziców dziecka oraz skutków wpisania lub niewpisania pochodzenia dziecka do odpowiedniego rejestru państwa członkowskiego. Dzięki rozstrzygnięciu kwestii pochodzenia dziecka jako kwestii wstępnej wniosek ułatwi jednak stosowanie w odniesieniu do takiego dziecka aktów prawnych Unii obowiązujących w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego i dziedziczenia. Wniosek nie dotyczy również praw i obowiązków, które na podstawie prawa krajowego przysługują dziecku z tytułu wynikających z pochodzenia dziecka na podstawie prawa krajowego, takich jak obywatelstwo i nazwisko dziecka.

W **art. 4** zdefiniowano na potrzeby wniosku pojęcia „pochodzenie dziecka”, „dziecko”, „ustalenie pochodzenia dziecka”, „sąd” i „orzeczenie sądu”, „dokument urzędowy”, „państwo członkowskie pochodzenia”, „zdecentralizowany system informatyczny” i „europejski elektroniczny punkt dostępu”.

- **Dziecko** jest zdefiniowane szeroko i oznacza osobę w każdym wieku, której pochodzenie ma zostać ustalone, uznane lub potwierdzone. Ponieważ kwestia pochodzenia dziecka jest istotna przez całe życie danej osoby, wniosek dotyczy dzieci w każdym wieku – zarówno małoletnich, jak i pełnoletnich. Najlepszy interes dziecka i prawo do bycia wysłuchanym należy jednak rozumieć jako odnoszące się do dziecka w rozumieniu Konwencji ONZ o prawach dziecka, czyli osoby w wieku poniżej 18 lat, chyba że zgodnie z prawem mającym zastosowanie do danego dziecka wcześniej osiągnie ono pełnoletność.
- **Pochodzenie dziecka**, zwane również filiacją, oznacza ustalone prawnie pochodzenie dziecka, obejmujące status prawny bycia dzieckiem konkretnego rodzica lub konkretnych rodziców. Do celów wniosku pochodzenie dziecka może wynikać z więzi biologicznej, genetycznej, z przysposobienia lub z więzi prawnej. Jak zaznaczono powyżej, wniosek obejmuje ustalone w państwie członkowskim pochodzenie zarówno dzieci małoletnich, jak i pełnoletnich, w tym dziecka zmarłego i dziecka jeszcze nienarodzonego, niezależnie od tego, czy rodzicem jest osoba samotnie wychowująca dzieci, czy też rodzicami są osoby pozostające w związku faktycznym, w związku małżeńskim lub w zarejestrowanym związku partnerskim. Wniosek obejmuje uznawanie pochodzenia dziecka niezależnie od tego, jak zostało ono poczęte lub urodzone – a więc także dziecka poczętego przy wykorzystaniu techniki wspomaganego rozrodu – i niezależnie od tego, z jakiej rodziny pochodzi – a więc także dziecka mającego dwoje rodziców jednej płci, dziecka mającego jednego rodzica, który samotnie je wychowuje oraz dziecka przysposobionego przez jednego rodzica lub dwoje rodziców w ramach przysposobienia krajowego w państwie członkowskim.
- **Ustalenie pochodzenia dziecka** oznacza prawne określenie stosunku między dzieckiem a każdym z rodziców, w tym ustalenie pochodzenia dziecka w wyniku powództwa o zaprzeczenie ustalonego wcześniej pochodzenia dziecka. W stosownych przypadkach termin ten może również obejmować sytuację, w której

ustalone pochodzenie dziecka wygasło lub ustało. Wniosek nie ma zastosowania do ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach krajowych bez elementów transgranicznych, takich jak przysposobienie krajowe w państwie członkowskim, chociaż ma zastosowanie do uznawania pochodzenia dziecka ustalonego w państwie członkowskim w takich sytuacjach krajowych.

- **Dokumenty urzędowe** zdefiniowano szeroko, podobnie jak w innych rozporządzeniach unijnych z dziedziny wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Dokumenty urzędowe, których dotyczy wnioski obejmują zatem (i) dokumenty ustalające pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, takie jak akty notarialne (na przykład dotyczące przysposobienia lub dziecka jeszcze nienarodzonego) lub decyzje administracyjne (na przykład w następstwie uznania ojcostwa), a także (ii) dokumenty, które nie ustalają pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, ale stanowią dowód pochodzenia dziecka ustalonego w inny sposób (na przykład odpis skrócony z rejestru ludności lub odpis skrócony aktu stanu cywilnego, akt urodzenia lub poświadczenie pochodzenia dziecka) lub dowód innych faktów (na przykład akt notarialny lub dokument administracyjny stwierdzający uznanie ojcostwa lub wyrażenie zgody na zastosowanie techniki wspomaganego rozrodu).

W **art. 5** wyjaśniono, że wniosek nie ma wpływu na to, które organy (np. sądy, organy administracji, notariusze, urzędnicy stanu cywilnego lub inne organy) są w poszczególnych państwach członkowskich właściwe w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka.

Rozdział II – Jurysdykcja

Aby ułatwić uznawanie lub, odpowiednio, przyjmowanie orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka, we wniosku wprowadzono jednolite przepisy dotyczące jurysdykcji w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach z elementem transgranicznym. Przepisy dotyczące jurysdykcji pozwalają również zapobiegać prowadzeniu w różnych państwach członkowskich równoległych postępowań, w których mogą zostać wydane sprzeczne orzeczenia. Ponieważ w większości państw członkowskich prawa dotyczące pochodzenia dziecka nie mogą być przedmiotem ugody lub zrzeczenia się, wniosek nie przewiduje autonomii stron w zakresie jurysdykcji (takiej jak możliwość wyboru sądu lub przekazania jurysdykcji).

We wniosku przewidziano alternatywne podstawy ustalania jurysdykcji, aby ułatwić dostęp do wymiaru sprawiedliwości w państwie członkowskim. Aby zapewnić dzieciom dostęp do sądu, który znajduje się w pobliżu miejsca ich zwykłego pobytu, o jurysdykcji decyduje kryterium bliskości. Jurysdykcja może zatem przysługiwać państwu członkowskiemu miejsca zwykłego pobytu dziecka, obywatelstwa dziecka, miejsca zwykłego pobytu strony przeciwnej (na przykład osoby, w stosunku do której dziecko występuje o ustalenie swojego pochodzenia), miejsca zwykłego pobytu któregośkolwiek z rodziców, obywatelstwa któregośkolwiek z rodziców albo miejsca urodzenia dziecka. Zgodnie z istniejącym w tym zakresie orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości miejsce zwykłego pobytu ustala się na podstawie całokształtu okoliczności faktycznych danego przypadku.

Jeżeli nie można ustalić jurysdykcji na podstawie jednej z ogólnych alternatywnych podstaw jej ustalania, jurysdykcja powinna przysługiwać sądom państwa członkowskiego, w którym dziecko się znajduje. Ta podstawa jurysdykcji może mieć zastosowanie w szczególności do dzieci, które są uchodźcami, lub dzieci, które zostały przesiedlone za granicę. Jeżeli żaden sąd

państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji zgodnie z wnioskiem, jurysdykcję określa się w każdym państwie członkowskim według prawa tego państwa członkowskiego. Ponadto, w celu przeciwdziałania sytuacjom pozbawienia prawa do sądu, we wniosku przewidziano przepis dotyczący *forum necessitatis*, co pozwoli sądowi państwa członkowskiego, z którym sprawa ma wystarczający związek, rozpoznawać sprawę dotyczącą pochodzenia dziecka, która ma ścisły związek z państwem trzecim. Może to nastąpić w drodze wyjątku, przykładowo w sytuacji, gdy postępowanie nie może toczyć się w danym państwie trzecim, na przykład z powodu wojny domowej, lub gdy nie można racjonalnie oczekiwać od dziecka lub innej zainteresowanej strony wytoczenia powództwa w tym państwie trzecim.

We wniosku przypomniano również o prawie dzieci w wieku poniżej 18 lat, zdolnych do formułowania własnych poglądów, do otrzymania możliwości wyrażenia tych poglądów w postępowaniu, które dotyczy pochodzenia dziecka i którego są podmiotem.

Rozdział III – Prawo właściwe

Wniosek powinien zagwarantować pewność i przewidywalność prawa poprzez zaproponowanie wspólnych przepisów dotyczących prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych. Celem wprowadzenia takich wspólnych przepisów jest zapobieganie wydawaniu sprzecznych decyzji dotyczących pochodzenia dziecka w zależności od tego, które sądy lub inne właściwe organy państwa członkowskiego dokonują ustalenia pochodzenia dziecka. Kolejnym celem jest również ułatwienie w szczególności przyjmowania dokumentów urzędowych, które nie ustalają pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołują w tym państwie członkowskim skutki dowodowe.

Prawo wskazane we wniosku jako prawo właściwe ma charakter uniwersalny, to znaczy, że ma ono zastosowanie niezależnie od tego, czy jest to prawo państwa członkowskiego, czy państwa trzeciego. Co do zasady, prawem właściwym dla ustalania pochodzenia dziecka powinno być prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej dziecko w chwili jego urodzenia. Aby zapewnić jednak możliwość określenia prawa właściwego w każdych okolicznościach, w przypadku gdy nie można ustalić miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka (na przykład w przypadku matki, która jest uchodźczynią, lub matki, która została przesiedlona za granicę), należy stosować prawo państwa urodzenia dziecka.

Aby rozwiązać najczęstsze obecnie problemy z uznawaniem pochodzenia dziecka, w drodze wyjątku od wyżej wymienionej zasady, gdy skutkuje ona ustaleniem pochodzenia dziecka wyłącznie od jednego z rodziców (zazwyczaj od rodzica genetycznego w parze osób jednej płci), w celu ustalenia pochodzenia dziecka od drugiego z rodziców (zazwyczaj od rodzica niegenetycznego w parze osób jednej płci) organy państwa członkowskiego, którym na podstawie wniosku przysługuje właściwość w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, mogą zastosować jedną z dwóch pomocniczych zasad alternatywnych – prawo państwa obywatelstwa któregośkolwiek z rodziców albo prawo państwa urodzenia dziecka. Z możliwości tej mogą korzystać nie tylko organy właściwe, które jako pierwsze rozpatrują kwestię ustalenia pochodzenia dziecka, lecz także organy właściwe w sytuacji, gdy organy innego państwa członkowskiego ustaliły już pochodzenie dziecka wyłącznie od jednego z rodziców. W przypadku gdy sąd lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, któremu na podstawie wniosku przysługuje jurysdykcja, wydał, sporządził lub zarejestrował orzeczenie sądu lub dokument urzędowy ustalający z wiążącym skutkiem prawnym pochodzenie dziecka od każdego z rodziców zgodnie z jednym z praw właściwych

wskazanych we wniosku, każdy z takich dokumentów ustalających pochodzenie dziecka od każdego z rodziców powinien być uznawany we wszystkich pozostałych państwach członkowskich zgodnie z określonymi we wniosku przepisami dotyczącymi uznawania. Ponadto dziecko (lub jego przedstawiciel ustawowy albo pełnomocnik) może wystąpić o wydanie europejskiego poświadczenia swojego pochodzenia i korzystać z niego w celu dowiedzenia w innym państwie członkowskim swojego pochodzenia od obojga rodziców.

Względy interesu publicznego powinny umożliwić sądom i innym właściwym organom zajmującym się ustalaniem pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych nieuwzględnienie – w wyjątkowych okolicznościach – niektórych przepisów prawa obcego, gdy w danym przypadku stosowanie tych przepisów byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym danego państwa członkowskiego. Takie organy nie powinny jednak mieć możliwości zastosowania tego wyjątku, jeżeli pominięcie prawa innego państwa członkowskiego byłoby sprzeczne z Kartą, w szczególności z jej art. 21 zakazującym dyskryminacji. Wyjątek ten nie powinien zatem obejmować sytuacji, w której jedynym powodem odmowy zastosowania przepisu innego państwa, który przewiduje możliwość ustalenia pochodzenia dziecka od dwojga rodziców w parze osób jednej płci, jest fakt, że rodzice są tej samej płci.

Rozdział IV – Uznawanie

W tym rozdziale określono przepisy dotyczące uznawania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, wydanych w innym państwie członkowskim.

Uznawanie w jednym z państw członkowskich orzeczeń sądów wydanych w innym państwie członkowskim oraz dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia powinno opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania do systemu wymiaru sprawiedliwości drugiej strony. Zaufanie to powinno zostać dodatkowo wzmocnione dzięki przyjęciu jednolitych przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych. Orzeczenia sądu i dokumenty urzędowe ustalające pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, wydane w jednym państwie członkowskim, powinny być uznawane w innym państwie członkowskim bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania, w tym związanego z aktualizacją aktów stanu cywilnego dziecka. Nie narusza to możliwości wszczęcia przez zainteresowaną stronę postępowania sądowego w celu uzyskania decyzji stwierdzającej brak podstaw do odmowy uznania pochodzenia dziecka lub postępowania w sprawie nieuznania pochodzenia dziecka.

Strona, która zamierza powołać się na orzeczenie sądu lub dokument urzędowy ustalający pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w innym państwie członkowskim, powinna przedstawić odpis orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego oraz odpowiednie zaświadczenie. Zaświadczenia te mają ułatwiać zapoznavanie się z treścią dokumentów, którym towarzyszą, a tym samym ich uznawanie. W przypadku dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym zaświadczenie służy również do udowodnienia, że państwo członkowskie, którego organ wydał dokument urzędowy, było na podstawie wniosku właściwe do ustalenia pochodzenia dziecka.

Organy państwa członkowskiego, w którym powołano się na pochodzenie dziecka, nie mają prawa wymagać przedłożenia zaświadczenia dołączonego do orzeczenia sądu lub do dokumentu urzędowego stwierdzającego ustalenie pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem

prawnym ani europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, jeżeli na pochodzenie dziecka powołano się do celów wykonywania praw wynikających z prawa Unii, w tym prawa do swobodnego przemieszczania się. Nie powinno to jednak pozbawiać danej osoby możliwości wyboru, aby w takiej sytuacji przedłożyć także odpowiednie zaświadczenie lub europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka.

Zaproponowany we wniosku wykaz przesłanek odmowy uznania pochodzenia dziecka jest wyczerpujący, zgodnie z podstawowym celem wniosku, jakim jest ułatwienie uznawania pochodzenia dziecka. Przy dokonywaniu oceny ewentualnej odmowy uznania pochodzenia dziecka ze względu na porządek publiczny, organy państwa członkowskiego muszą wziąć pod uwagę interesy dziecka, w szczególności ochronę jego praw, w tym zachowanie rzeczywistych więzi rodzinnych między dzieckiem a jego rodzicami. Przesłanka odmowy uznania oparta na względach porządku publicznego ma być stosowana jedynie wyjątkowo i w świetle okoliczności każdej konkretnej sprawy, czyli nie w sposób abstrakcyjny w celu oddalenia wniosku o uznanie pochodzenia dziecka np. w sytuacji, gdy ma ono rodziców jednej płci. W takim przypadku uznanie pochodzenia dziecka musiałoby być w sposób oczywisty niezgodne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym o nie wystąpiono, na przykład dlatego, że prawa podstawowe danej osoby zostały naruszone przy poczęciu, urodzeniu lub przysposobieniu dziecka lub przy ustalaniu jego pochodzenia. Ani sądy, ani inne właściwe organy nie powinny mieć możliwości odmowy uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego wydanego w innym państwie członkowskim w sytuacji, w której byłoby to sprzeczne z Kartą, w szczególności z jej art. 21 zakazującym dyskryminacji, w tym dyskryminacji dzieci. Organy państw członkowskich nie mogłyby zatem odmówić ze względów porządku publicznego uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka w drodze przysposobienia przez samotnego mężczyznę lub ustalającego pochodzenie dziecka od dwojga rodziców w parze osób jednej płci tylko na tej podstawie, że rodzice są tej samej płci.

Wniosek nie ma wpływu na ograniczenia ustanowione w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości w zakresie wykorzystania względów porządku publicznego jako uzasadnienia odmowy uznania pochodzenia dziecka, w przypadku gdy na mocy prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się państwa członkowskie są zobowiązane do uznania dokumentu ustalającego pochodzenie dziecka, wydanego przez organy innego państwa członkowskiego, do celów wykonywania praw wynikających z prawa Unii. W szczególności nie można odmówić uznania pochodzenia dziecka do celów korzystania przez to dziecko z praw przysługujących mu na mocy prawa Unii, powołując się na względy porządku publicznego, na tej podstawie, że rodzice dziecka są jednej płci.

Rozdział V – Dokumenty urzędowe bez wiążącego skutku prawnego

We wniosku określono również przepisy dotyczące ułatwienia przyjmowania dokumentów urzędowych, które nie ustalają pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołują w tym państwie członkowskim skutki dowodowe. Takie skutki dowodowe mogą dotyczyć uprzedniego ustalenia pochodzenia dziecka w inny sposób lub innych faktów. W zależności od prawa krajowego, takim dokumentem urzędowym może być np. akt urodzenia, poświadczenie pochodzenia dziecka, odpis skrócony aktu urodzenia lub dokument notarialny lub administracyjny stwierdzający uznanie ojcostwa lub zawierający zgodę matki lub dziecka na ustalenie jego pochodzenia.

Takie dokumenty urzędowe powinny wywoływać w innym państwie członkowskim takie same skutki dowodowe jak w państwie członkowskim pochodzenia lub skutki dowodowe

najbardziej do nich zbliżone. Osoba, która chce wykorzystać taki dokument urzędowy w innym państwie członkowskim, może zwrócić się do organu, który oficjalnie sporządził lub zarejestrował ten dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia o wydanie zaświadczenia określającego skutki dowodowe dokumentu.

Odmowa przyjęcia dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego, które wywołują jednak skutki dowodowe, może nastąpić wyłącznie ze względów porządku publicznego z zachowaniem tych samych ograniczeń, które mają zastosowanie do tej przesłanki odmowy w przypadku orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych mających wiążący skutek prawny, w tym w odniesieniu do zgodności z Kartą.

Rozdział VI – Europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka

We wniosku przewidziano ustanowienie opcjonalnego europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka („poświadczenie”). To jednolite poświadczenie opracowano w taki sposób, aby ułatwiało ono uznawanie pochodzenia dziecka w Unii, jako że ma ono być wydawane „do użytku w innym państwie członkowskim”. Poświadczenie będzie wydawane w państwie członkowskim, w którym ustalono pochodzenie dziecka zgodnie z prawem właściwym i którego sądy miały jurysdykcję na podstawie wniosku. Z wydanego poświadczenia można będzie korzystać również w państwie członkowskim, w którym je wydano.

Poświadczenie ma charakter opcjonalny, ponieważ organy państw członkowskich będą zobowiązane do jego wydania wyłącznie na wniosek dziecka lub jego przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika. Osoby uprawnione do złożenia wniosku o wydanie poświadczenia nie powinny być do tego zobowiązane i – w przypadku wystąpienia o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim – powinny mieć możliwość swobodnego przedłożenia innych dokumentów, takich jak orzeczenie sądu lub dokument urzędowy z odpowiednim zaświadczeniem towarzyszącym. Żaden organ ani żadna osoba, którym przedłożono odpis poświadczenia wydanego w innym państwie członkowskim, nie powinny być jednak uprawnione do żądania przedłożenia orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego zamiast takiego poświadczenia.

Krajowe akty urodzenia lub poświadczenia pochodzenia dziecka są zazwyczaj dokumentami urzędowymi, które wywołują skutki dowodowe w zakresie pochodzenia dziecka. W każdym państwie członkowskim poświadczenia krajowe są wydawane w ramach innej procedury, w innym formacie i w innym języku oraz mają różną treść i różne skutki w zależności od tego, w którym państwie członkowskim je wydano. We wniosku zaproponowano, aby dokumenty te wprowadzano do obrotu prawnego wraz z opcjonalnym zaświadczeniem opisującym ich skutki dowodowe, ponieważ skutki te muszą być akceptowane w państwie członkowskim, w którym przedkłada się poświadczenie, chyba że są one sprzeczne z porządkiem publicznym tego państwa.

Natomiast zaświadczenie wydaje się zawsze w drodze tej samej procedury określonej we wniosku, na jednolitym standardowym formularzu (zamieszczonym w załączniku V do wniosku), a jego treść i skutki – także określone we wniosku – są takie same w całej Unii. Domniemywa się, że poświadczenie prawidłowo przedstawia elementy ustalone na podstawie obowiązującego prawa wskazanego we wniosku i nie musi być zastępowane dokumentem krajowym w celu wprowadzenia tych elementów do odpowiedniego rejestru w państwie członkowskim. Ponieważ formularz poświadczenia ma być dostępny we wszystkich językach Unii, znacznie zmniejszy to konieczność wykonywania tłumaczeń.

Ze względu na stabilność statusu pochodzenia dziecka w większości przypadków, ważność poświadczenia i jego odpisów nie powinna być ograniczona w czasie i powinna pozostawać bez uszczerbku dla możliwości, by w razie potrzeby wprowadzić do poświadczenia sprostowania lub zmiany, lub – by takie poświadczenie zawiesić lub uchylić.

Rozdział VII – Akty delegowane

Jeżeli zaistnieje konieczność zmiany standardowych formularzy zaświadczeń towarzyszących orzeczeniu sądu lub dokumentowi urzędowemu lub formularza europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, załączonych do niniejszego wniosku, Komisja będzie uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych w następstwie przeprowadzenia wymaganych konsultacji z ekspertami z państw członkowskich.

Rozdział VIII – Cyfryzacja

W rozdziale tym zawarto przepisy dotyczące łączności elektronicznej między osobami fizycznymi (lub ich przedstawicielami ustawowymi albo pełnomocnikami) a sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego i europejskiego elektronicznego punktu dostępu utworzonego w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”. Sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich będą mogły komunikować się z osobą fizyczną za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu jedynie pod warunkiem, że dana osoba fizyczna udzieliła uprzedniej wyraźnej zgody na korzystanie z tego środka komunikacji.

Rozdział IX – Przepisy ogólne i końcowe

W rozdziale tym zawarto w szczególności przepisy dotyczące związku wniosku z obowiązującymi konwencjami międzynarodowymi, przepisy dotyczące ochrony danych oraz przepisy przejściowe dotyczące wykorzystania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych wydanych przed datą rozpoczęcia stosowania rozporządzenia.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego,

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia wyznaczyła sobie cel, jakim jest utworzenie, utrzymywanie i rozwijanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych, w ramach której zapewnia się swobodny przepływ osób oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości. W ramach stopniowego tworzenia takiej przestrzeni Unia ma przyjąć środki służące zapewnieniu wzajemnego uznawania przez państwa członkowskie orzeczeń i decyzji wydanych w pozasądowych sprawach cywilnych oraz zapewnienie zgodności norm kolizyjnych i przepisów dotyczących jurysdykcji w sprawach cywilnych stosowanych w państwach członkowskich.
- (2) Niniejsze rozporządzenie dotyczy uznawania pochodzenia dziecka, gdy pochodzenie to zostało ustalone w innym państwie członkowskim. Celem rozporządzenia jest ochrona praw podstawowych i innych praw dzieci w sprawach dotyczących ich pochodzenia w sytuacjach transgranicznych, w tym ich prawa do tożsamości¹, niedyskryminacji² oraz życia prywatnego i rodzinnego³, przy uwzględnieniu najlepszego interesu dziecka jako kwestii nadrzędnej⁴. Niniejsze rozporządzenie służy

¹ Art. 8 Konwencji ONZ o prawach dziecka.

² Art. 2 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

³ Art. 9 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 7 i 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁴ Art. 3 Konwencji ONZ o prawach dziecka, art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

również zagwarantowaniu pewności i przewidywalności prawa oraz zmniejszeniu kosztów postępowań i obciążenia po stronie rodzin, sądów krajowych i innych właściwych organów w związku z postępowaniami o uznanie pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim. Aby osiągnąć te cele, niniejszym rozporządzeniem należy nałożyć na państwa członkowskie wymóg uznania pochodzenia dziecka do wszystkich celów, gdy pochodzenie to zostało ustalone w innym państwie członkowskim.

- (3) W art. 21, 45, 49 i 56 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) przyznaje się obywatelom Unii prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich. Obejmuje ono prawo obywateli Unii do tego, aby nie napotykać żadnych przeszkód, oraz prawo do bycia traktowanym na równi z obywatelami krajowymi w zakresie korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się, w tym w odniesieniu do pewnych korzyści społecznych, zdefiniowanych jako wszelkie korzyści, które mogą ułatwiać mobilność⁵. Prawo to dotyczy również określonych w dyrektywie 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁶ członków rodzin obywateli Unii w sprawach związanych ze stypendiami, przyjmowaniem do szkół, ulgami w kosztach transportu publicznego dla rodzin wielodzietnych, ulgowymi opłatami dla uczniów i studentów za przejazdy środkami transportu publicznego oraz ulgowymi opłatami za wstęp do muzeów⁷. Ochrona zapewniona postanowieniami Traktatu dotyczącymi swobodnego przemieszczania się obejmuje również prawo do uznania w innych państwach członkowskich nazwiska nadanego zgodnie z prawem w jednym z państw członkowskich⁸.
- (4) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej („Trybunał Sprawiedliwości”) orzekł, że państwo członkowskie jest zobowiązane do uznania pochodzenia dziecka, aby umożliwić takiemu dziecku niezakłócone korzystanie z każdym z rodziców z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zagwarantowanego w art. 21 ust. 1 TFUE, oraz korzystanie ze wszystkich praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii⁹. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości nie nakłada jednak na państwa członkowskie obowiązku uznania, do celów innych niż korzystanie przez dziecko z praw przysługujących mu na mocy

⁵ Wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 31 maja 1979 r., *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 oraz z 8 czerwca 1999 r., *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

⁶ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004).

⁷ Na przykład wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 3 lipca 1974 r., *Casagrande/Landeshauptstadt München*, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; z 27 września 1988 r., *Matteuci*, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; z 30 września 1975 r., *Cristini/S.N.C.F.*, C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120 oraz z 4 października 2012 r., *Komisja/Republika Austrii*, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

⁸ Na przykład wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 2 października 2003 r., *Carlos García Avello* przeciwko Belgii, C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; z 14 października 2008 r., *Grunkin-Paul*, C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; z 8 czerwca 2017 r., *Freitag*, C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432.

⁹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 14 grudnia 2021 r., *V.M.A./Stolichna obshtina*, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

prawa Unii, pochodzenia dziecka od osób wymienionych jako jego rodzice w akcie urodzenia sporządzonym przez organy innego państwa członkowskiego.

- (5) Na podstawie Traktatów kompetencje do przyjmowania przepisów prawa materialnego dotyczących prawa rodzinnego, takich jak przepisy dotyczące definicji rodziny czy przepisy dotyczące ustalania pochodzenia dziecka, należą do państw członkowskich. Zgodnie z art. 81 ust. 3 TFUE Unia może jednak przyjmować środki dotyczące prawa rodzinnego mające skutki transgraniczne, w szczególności przepisy dotyczące jurysdykcji krajowej, prawa właściwego oraz uznawania pochodzenia dziecka.
- (6) Zgodnie z kompetencją Unii do przyjmowania środków dotyczących prawa rodzinnego mających skutki transgraniczne Rada Europejska w programie sztokholmskim z 2010 r. – Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli¹⁰ – zwróciła się do Komisji o przeanalizowanie problemów pojawiających się w odniesieniu do aktów stanu cywilnego i dostępu do rejestrów takich dokumentów oraz, w świetle dokonanych ustaleń, o przedłożenie odpowiednich wniosków i rozważenie, czy wzajemne uznawanie skutków aktów stanu cywilnego byłoby właściwe, przynajmniej w niektórych dziedzinach. W planie działań Komisji służącym realizacji programu sztokholmskiego¹¹ przewidziano złożenie wniosku ustawodawczego dotyczącego rezygnacji z formalności związanych z legalizacją dokumentów między państwami członkowskimi oraz złożenie wniosku ustawodawczego dotyczącego wzajemnego uznawania następstw niektórych aktów stanu cywilnego, w tym w odniesieniu do urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia.
- (7) W 2010 r. Komisja opublikowała zieloną księgę zatytułowaną „Ograniczenie formalności administracyjnych w stosunku do obywateli – swobodny przepływ dokumentów urzędowych i uznawanie skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego”, która stanowiła punkt wyjścia do szerokich konsultacji w sprawach związanych ze swobodnym przepływem dokumentów urzędowych i uznawaniem skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego. Komisja rozważała m.in. możliwość wprowadzenia europejskiego poświadczenia stanu cywilnego, które ułatwiłoby transgraniczne uznawanie stanu cywilnego w Unii. Celem konsultacji było zebranie opinii od zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa, aby opracować politykę Unii w tych dziedzinach oraz odpowiednie wnioski ustawodawcze. W 2016 r. prawodawca Unii przyjął rozporządzenie (UE) 2016/1191 w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej¹², w tym dokumentów dotyczących urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia.
- (8) Chociaż Unia ma kompetencje do przyjmowania środków dotyczących prawa rodzinnego mających skutki transgraniczne, takich jak przepisy dotyczące jurysdykcji

¹⁰ Dz.U. C 115 z 4.5.2010, s. 1.

¹¹ COM(2010) 171 final.

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1).

krajowej, prawa właściwego i wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, dotychczas nie przyjęła w tych dziedzinach przepisów dotyczących pochodzenia dziecka. Przepisy państw członkowskich mające obecnie zastosowanie w tych dziedzinach różnią się między sobą.

- (9) Na szczeblu unijnym niektóre prawa dzieci w sytuacjach transgranicznych są przedmiotem szeregu aktów prawnych Unii, w szczególności rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009¹³, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012¹⁴ oraz rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111¹⁵. Rozporządzenia te nie zawierają jednak przepisów dotyczących ustalania lub uznawania pochodzenia dziecka. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191¹⁶ obejmuje co prawda swoim zakresem dokumenty urzędowe dotyczące urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia, ale rozporządzenie to dotyczy autentyczności i języka takich dokumentów, a nie uznawania ich treści lub skutków w innym państwie członkowskim.
- (10) W wyniku braku przepisów unijnych dotyczących jurysdykcji krajowej i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka między państwami członkowskimi, rodziny mogą napotkać trudności w uznawaniu pochodzenia swoich dzieci do wszystkich celów w obrębie Unii, w tym w przypadku przeprowadzki do innego państwa członkowskiego lub powrotu do państwa członkowskiego pochodzenia.
- (11) Pochodzenie dziecka zapewnia mu szereg praw, w tym prawo do tożsamości, nazwiska, obywatelstwa (w przypadkach uregulowanych zasadą *ius sanguinis*), prawo do pieczy i prawo do kontaktów z rodzicami, prawo do alimentów, prawo do dziedziczenia oraz prawo do reprezentacji prawnej przez rodziców. Nieuznanie w jednym państwie członkowskim pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim może mieć poważne negatywne skutki dla praw podstawowych dzieci oraz dla praw przysługujących dzieciom na mocy prawa krajowego. Może to skłaniać rodziny do wszczynania postępowań o uznanie pochodzenia swoich dzieci w innym państwie członkowskim, chociaż wynik takich postępowań jest niepewny i wiąże się ze znacznym nakładem czasu i kosztów zarówno dla rodzin, jak i dla systemów sądowych państw członkowskich. W ostatecznym rozrachunku rodziny mogą zniechęcić się do korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się z obawy, że

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107).

¹⁵ Rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1).

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1).

pochodzenie dziecka nie zostanie uznane w innym państwie członkowskim do celów korzystania z praw wynikających z prawa krajowego.

- (12) W 2020 r. Komisja zapowiedziała środki¹⁷ zmierzające do zapewnienia, aby pochodzenie dziecka ustalone w jednym państwie członkowskim było uznawane we wszystkich pozostałych państwach członkowskich. Inicjatywę tę włączono do unijnej strategii na rzecz równości osób LGBTIQ z 2020 r.¹⁸ i do strategii UE na rzecz praw dziecka z 2021 r.¹⁹ jako kluczowe działanie wspierające równość i prawa dzieci. Parlament Europejski z zadowoleniem przyjął inicjatywę Komisji w swojej rezolucji w sprawie praw osób LGBTIQ w UE z 2021 r.²⁰ i w swojej rezolucji w sprawie ochrony praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych z 2022 r.²¹
- (13) Niniejsze rozporządzenie nie powinno wpływać na prawa dziecka wynikające z prawa Unii, w szczególności na prawa dziecka wynikające z prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, w tym z dyrektywy 2004/38/WE. Na przykład państwa członkowskie już teraz muszą uznawać pochodzenie dzieci, aby umożliwić im niezakłócone korzystanie wraz z każdym z rodziców z prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, a także korzystanie ze wszystkich praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii. Niniejsze rozporządzenie nie przewiduje żadnych dodatkowych warunków ani wymogów dotyczących korzystania z takich praw.
- (14) Zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości, na podstawie art. 21 TFUE i związanych z nim przepisów prawa wtórnego, poszanowanie tożsamości narodowej państwa członkowskiego na podstawie art. 4 ust. 2 TUE oraz porządku publicznego państwa członkowskiego nie może służyć jako uzasadnienie odmowy uznania pochodzenia dziecka od rodziców jednej płci do celów korzystania z praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii. Ponadto do celów korzystania z tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedłożyć w dowolnej postaci²². Państwo członkowskie nie ma zatem prawa wymagać, aby dana osoba przedłożyła przewidziane w niniejszym rozporządzeniu zaświadczenia dołączone do orzeczenia sądu, dokument urzędowy dotyczący pochodzenia dziecka lub europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka ustanowione niniejszym rozporządzeniem, jeżeli osoba ta powołuje się – w kontekście wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się – na prawa przysługujące dziecku na mocy prawa Unii. Nie powinno to jednak pozbawiać danej osoby możliwości wyboru, aby w takiej sytuacji przedłożyć także odpowiednie zaświadczenie lub europejskie poświadczenie

¹⁷ Orędzie o stanie Unii ogłoszone przez przewodniczącą Komisji Ursulę von der Leyen na sesji plenarnej Parlamentu Europejskiego, 20 września 2020 r.

¹⁸ Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025, COM(2020) 698 final.

¹⁹ Strategia UE na rzecz praw dziecka, COM(2021) 142 final.

²⁰ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 14 września 2021 r. w sprawie praw osób LGBTIQ w UE (2021/2679(RSP)).

²¹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 5 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych (2021/2060(INI)).

²² Wyroki Trybunału Sprawiedliwości z 25 lipca 2002 r., MRAX, C-459/99, ECLI:EU:C:2002:461, pkt 61 i 62, oraz z 17 lutego 2005 r., Oulane, C-215/03, ECLI:EU:C:2005:95, pkt 23–26.

pochodzenia dziecka przewidziane w niniejszym rozporządzeniu. W celu zapewnienia, aby obywatele Unii i członkowie ich rodzin byli świadomi tego, że niniejsze rozporządzenie nie narusza praw dziecka wynikających z prawa Unii, formularze zaświadczeń i europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka załączone do niniejszego rozporządzenia powinny zawierać informację o tym, że dane zaświadczenie lub europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka nie narusza praw dziecka wynikających z prawa Unii, w szczególności praw przysługujących dziecku na mocy prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, oraz – że do celów korzystania z tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedłożyć w dowolnej postaci.

- (15) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć wpływu na rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191²³ w odniesieniu do dokumentów urzędowych dotyczących urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia, w szczególności w odniesieniu do przedkładania przez obywateli poświadczonych odpisów tych dokumentów oraz korzystania przez organy państw członkowskich z systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („IMI”), jeżeli mają one uzasadnione wątpliwości co do autentyczności przedłożonego im dokumentu urzędowego dotyczącego urodzenia, pochodzenia dziecka lub przysposobienia, bądź jego uwierzytelnionego odpisu.
- (16) Art. 2 Konwencji ONZ o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. („Konwencja ONZ o prawach dziecka”) zobowiązuje Państwa-Strony do respektowania i gwarantowania praw dzieci bez jakiegokolwiek dyskryminacji oraz do podjęcia wszelkich właściwych środków w celu zapewnienia dziecku ochrony przed wszelkimi formami dyskryminacji lub karania ze względu na okoliczności dotyczące rodziców dziecka. Na podstawie art. 3 Konwencji ONZ o prawach dziecka sprawą nadrzędną we wszystkich działaniach podejmowanych m.in. przez sądy lub organy administracji jest zabezpieczenie najlepszego interesu dziecka.
- (17) Wszelkie odniesienia do „najlepszego interesu dziecka” w niniejszym rozporządzeniu powinny mieć zastosowanie do dzieci w rozumieniu art. 1 Konwencji ONZ o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. („Konwencja ONZ o prawach dziecka”), czyli do dzieci w wieku poniżej 18 lat, chyba że zgodnie z prawem mającym zastosowanie do danego dziecka osiągnie ono pełnoletność wcześniej. Wszelkie odniesienia do „najlepszego interesu dziecka” w niniejszym rozporządzeniu należy również interpretować w świetle art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz art. 3 i 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka, wdrożonych do prawa krajowego. Wszelkie odniesienia do „interesu dziecka” w niniejszym rozporządzeniu należy rozumieć jako odnoszące się do najlepszego interesu dziecka oraz do interesu dzieci niezależnie od ich wieku.
- (18) W art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. („Europejska Konwencja Praw Człowieka”) ustanowiono prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, natomiast art. 1 protokołu nr 12 do tej

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 200 z 26.7.2016, s. 1).

konwencji stanowi, że korzystanie z każdego prawa ustanowionego prawem powinno być zapewnione bez dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w tym z powodu urodzenia. Europejski Trybunał Praw Człowieka („ETPC”) interpretuje art. 8 Konwencji jako wymagający, aby w przypadku dziecka urodzonego w wyniku macierzyństwa zastępczego wszystkie państwa podlegające jurysdykcji ETPC uznawały pochodzenie dziecka od biologicznego rodzica docelowego, ustalone za granicą zgodnie z prawem, oraz aby przewidziały mechanizm prawnego uznania pochodzenia dziecka od rodzica docelowego niebędącego rodzicem biologicznym (na przykład w drodze przysposobienia)²⁴.

- (19) Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że ze względu na podstawową specyfikę prawa Unii powstała ustrukturyzowana sieć zasad, przepisów i wzajemnie zależnych stosunków prawnych wiążących zarówno Unię i jej państwa członkowskie, jak i państwa członkowskie między sobą. Taka konstrukcja prawna opiera się na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym każde państwo członkowskie dzieli ze wszystkimi pozostałymi państwami członkowskimi – i uznaje, że państwa te dzielą z nim – szereg wspólnych wartości, na których opiera się Unia, co sprecyzowano w art. 2 TUE. Założenie to oznacza i uzasadnia istnienie wzajemnego zaufania państw członkowskich do tego, że wartości te będą uznawane.
- (20) Zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”) równość i niedyskryminacja należą do wartości, na których opiera się Unia i które są wspólne państwom członkowskim. Art. 21 Karty zakazuje dyskryminacji m.in. ze względu na urodzenie. Art. 3 TUE i art. 24 Karty zapewniają ochronę praw dziecka, a art. 7 Karty zapewnia każdemu prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.
- (21) Zgodnie z postanowieniami konwencji międzynarodowych i prawem Unii niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić dzieciom możliwość korzystania ze swoich praw i zachowania swojego statusu prawnego bez dyskryminacji w sytuacjach transgranicznych. W tym celu oraz w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, między innymi dotyczącego wzajemnego zaufania państw członkowskich, oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, niniejsze rozporządzenie powinno obejmować uznawanie w jednym państwie członkowskim pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, niezależnie od tego, w jaki sposób dziecko zostało poczęte lub urodzone i niezależnie od tego, z jakiej rodziny pochodzi, włączając w to przysposobienie krajowe. W związku z tym, z zastrzeżeniem stosowania przepisów dotyczących prawa właściwego zawartych w niniejszym rozporządzeniu, powinno ono obejmować uznawanie w jednym państwie członkowskim ustalonego w innym państwie członkowskim pochodzenia dziecka mającego rodziców jednej płci. Niniejsze rozporządzenie powinno również obejmować uznawanie w jednym państwie członkowskim pochodzenia dziecka przysposobionego w ramach przysposobienia krajowego w innym państwie członkowskim na podstawie przepisów regulujących przysposobienie krajowe w tym państwie członkowskim.

²⁴ Na przykład *Mennesson/Francja* (skarga nr 65192/11, Rada Europy: Europejski Trybunał Praw Człowieka, 26 czerwca 2014 r.) oraz opinia doradcza P16-2018-001 (wniosek nr P16-2018-001, Rada Europy: Europejski Trybunał Praw Człowieka, 10 kwietnia 2019 r.).

- (22) Aby osiągnąć te cele, konieczne i właściwe jest, aby w niniejszym rozporządzeniu zebrać wspólne przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania lub, odpowiednio, przyjmowania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka, jak również przepisy dotyczące ustanowienia europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka w postaci wiążącego i stosowanego bezpośrednio aktu prawa Unii.
- (23) Niniejsze rozporządzenie obejmuje „sprawy cywilne”, w tym postępowania cywilne i wydane w nich orzeczenia dotyczące pochodzenia dziecka oraz dokumenty urzędowe dotyczące pochodzenia dziecka. Termin „sprawy cywilne” należy interpretować w sposób autonomiczny, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości. Należy go traktować jako niezależne pojęcie, którego wykładni dokonuje się na podstawie, po pierwsze, celów i systematyki niniejszego rozporządzenia, a po drugie, ogólnych zasad wynikających z całokształtu krajowych systemów prawnych. Termin „sprawy cywilne” należy zatem rozumieć jako mogący obejmować również środki, które w systemie prawnym państwa członkowskiego mogą należeć do instrumentów prawa publicznego.
- (24) Do celów niniejszego rozporządzenia pochodzenie dziecka, określane również mianem filiacji, może wynikać z więzi biologicznej, genetycznej, z przysposobienia lub z więzi prawnej. Również do celów niniejszego rozporządzenia pochodzenie dziecka powinno oznaczać ustalone prawnie pochodzenie dziecka i obejmować status prawny bycia dzieckiem konkretnego rodzica lub konkretnych rodziców. Rozporządzenie powinno obejmować ustalone w państwie członkowskim pochodzenie zarówno dzieci małoletnich, jak i pełnoletnich, w tym dziecka zmarłego i dziecka jeszcze nienarodzonego, niezależnie od tego, czy rodzicem jest osoba samotnie wychowująca dzieci, czy też rodzicami są osoby pozostające w związku faktycznym, w związku małżeńskim lub w związku, który zgodnie z prawem mającym zastosowanie do takiego związku ma porównywalne skutki, takim jak zarejestrowany związek partnerski. Niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie niezależnie od obywatelstwa dziecka, którego pochodzenie ma zostać ustalone, oraz niezależnie od obywatelstwa jego rodziców. Termin „rodzic” w niniejszym rozporządzeniu należy rozumieć odpowiednio jako odnoszący się do rodzica prawnego, docelowego rodzica dziecka urodzonego w wyniku macierzyństwa zastępczego, osoby, która występuje o ustalenie pochodzenia dziecka, lub osoby, w stosunku do której dziecko występuje o ustalenie swojego pochodzenia.
- (25) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do ustalania pochodzenia dziecka w państwie członkowskim w sytuacji krajowej bez elementów transgranicznych. Niniejsze rozporządzenie nie powinno zatem zawierać przepisów dotyczących jurysdykcji lub prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w sprawach krajowych, takich jak pochodzenie dziecka w wyniku przysposobienia krajowego w państwie członkowskim. Jednakże w celu ochrony praw dziecka i uniknięcia dyskryminacji w sytuacjach transgranicznych, jak określono w Karcie, zgodnie z potwierdzoną przez Trybunał Sprawiedliwości zasadą wzajemnego zaufania państw członkowskich, przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące uznawania lub, odpowiednio, przyjmowania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka powinny mieć zastosowanie również do uznawania pochodzenia dziecka ustalonego w państwie członkowskim w sytuacjach krajowych, takich jak pochodzenie dziecka ustalone w państwie członkowskim w następstwie przysposobienia krajowego w tym państwie członkowskim. Przepisy niniejszego

rozporządzenia dotyczące odpowiedniego zaświadczenia i europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka powinny zatem mieć zastosowanie również do pochodzenia dziecka ustalonego w państwie członkowskim w sytuacjach krajowych, na przykład w następstwie przysposobienia krajowego w państwie członkowskim.

- (26) Do celów niniejszego rozporządzenia przysposobienie krajowe w państwie członkowskim ma miejsce wówczas, gdy dziecko i rodzic adopcyjny lub rodzice adopcyjni mają miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie członkowskim i gdy w wyniku przysposobienia powstaje między nimi trwały stosunek filiacji. Aby uwzględnić różne tradycje prawne państw członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno obejmować przysposobienie krajowe w państwie członkowskim, w którym przysposobienie skutkuje ustaniem stosunku prawnego między dzieckiem a rodzicami biologicznymi (przysposobienie całkowite), jak również przysposobienie krajowe w państwie członkowskim, w którym przysposobienie nie skutkuje ustaniem stosunku prawnego między dzieckiem a rodzicami biologicznymi (przysposobienie niepełne).
- (27) Przysposobienie zagraniczne, charakteryzujące się tym, że dziecko i rodzic adopcyjny lub rodzice adopcyjni mają miejsce zwykłego pobytu w różnych państwach, jest regulowane konwencją haską z 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, której stronami są wszystkie państwa członkowskie. Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do przysposobienia zagranicznego, niezależnie od tego, czy dotyczy ono dwóch państw członkowskich, czy państwa członkowskiego i państwa trzeciego, oraz niezależnie od tego, czy dane przysposobienie zagraniczne jest objęte konwencją haską.
- (28) Chociaż ustalenie i uznanie pochodzenia dziecka zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest istotne dla innych dziedzin prawa cywilnego, zakres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien być ograniczony do jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka. Dla pełnej jasności, inne dziedziny prawa cywilnego, które mogłyby być postrzegane jako powiązane z kwestią pochodzenia dziecka, powinny zostać wyraźnie wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia.
- (29) W szczególności przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania orzeczeń i przyjmowania dokumentów urzędowych określone w niniejszym rozporządzeniu nie powinny mieć zastosowania do uprawnienia do alimentów, regulowanego rozporządzeniem Rady (WE) nr 4/2009²⁵; praw spadkowych, regulowanych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012²⁶; ani spraw dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, regulowanych

²⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1).

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107).

rozporządzeniem Rady (UE) 2019/1111²⁷. Ponieważ jednak kwestia pochodzenia dziecka musi być rozstrzygnięta jako kwestia wstępna zanim przystąpi się do rozstrzygania dotyczących dziecka spraw z zakresu odpowiedzialności rodzicielskiej, obowiązku alimentacyjnego lub dziedziczenia, niniejsze rozporządzenie powinno ułatwiać stosowanie wyżej wymienionych aktów prawnych Unii z zakresu prawa rodzinnego i dziedziczenia.

- (30) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do kwestii wstępnych, takich jak istnienie, ważność lub uznanie małżeństwa lub związku, który zgodnie z mającym do niego zastosowanie prawem ma porównywalne skutki; wymienione kwestie wstępne powinny nadal podlegać prawu krajowemu państw członkowskich, w tym ich przepisom prawa prywatnego międzynarodowego oraz, w stosownych przypadkach, orzecznictwu Trybunału Sprawiedliwości dotyczącemu swobodnego przemieszczania się.
- (31) Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia należy wyłączyć wymogi dotyczące wpisania informacji o pochodzeniu dziecka do rejestru. Prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, powinno określać warunki prawne i sposób dokonywania wpisu oraz organy, które są odpowiedzialne za sprawdzenie, czy spełniono wszystkie wymogi oraz czy przedstawiona lub sporządzona dokumentacja jest wystarczająca lub zawiera niezbędne informacje. Aby uniknąć powielania dokumentów, krajowe organy rejestracyjne powinny przyjmować dokumenty, które zostały sporządzone przez właściwe organy w innym państwie członkowskim i których swobodny przepływ przewiduje się w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka, wydane na podstawie niniejszego rozporządzenia, powinno stanowić ważny dokument do celów wpisania informacji o pochodzeniu dziecka do rejestru państwa członkowskiego. Ponieważ procedura wydawania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka oraz jego treść i skutki powinny być jednolite we wszystkich państwach członkowskich, jak określono w niniejszym rozporządzeniu, a europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka powinno być wydawane zgodnie z przepisami dotyczącymi jurysdykcji i prawa właściwego ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu, organy uczestniczące w rejestracji nie powinny wymagać, aby europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka zostało najpierw zamienione na krajowy dokument dotyczący pochodzenia dziecka. Nie powinno to jednak wykluczać możliwości, aby organy uczestniczące w rejestracji potwierdziły okoliczności niezbędne do ustalenia autentyczności europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka lub zwróciły się do osoby ubiegającej się o jego rejestrację o dostarczenie dodatkowych informacji, wymaganych na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest dany rejestr, pod warunkiem że informacje te nie są już zawarte w europejskim poświadczeniu pochodzenia dziecka. Właściwy organ może wskazać osobie ubiegającej się o rejestrację, w jaki sposób można uzupełnić brakujące informacje. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia należy wyłączyć także skutki wpisania pochodzenia dziecka do rejestru (takie jak, w zależności od prawa krajowego, fakt, że wpis stanowi ustalenie pochodzenia dziecka lub jedynie dowód

²⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1).

wcześniej ustalonego pochodzenia dziecka), które to powinno określać prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest dany rejestr.

- (32) Niniejsze rozporządzenie nie powinno obejmować uznawania orzeczeń sądów wydanych w państwie trzecim w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, ani uznawania lub, odpowiednio, przyjmowania dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka sporządzonych lub zarejestrowanych w państwie trzecim. Uznawanie lub przyjmowanie takich dokumentów powinno nadal podlegać prawu krajowemu poszczególnych państw członkowskich.
- (33) Ustalenie pochodzenia dziecka powinno oznaczać prawne określenie stosunku prawnego między dzieckiem a każdym z rodziców i należy przez nie rozumieć także ustalenie pochodzenia dziecka w wyniku powództwa o zaprzeczenie ustalonego wcześniej pochodzenia dziecka. W stosownych przypadkach niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie również do sytuacji, w której ustalone pochodzenie dziecka wygasło lub ustało.
- (34) Niezależnie od różnic w prawie krajowym różnych państw, pochodzenie dziecka zazwyczaj ustala się *ex lege* lub w drodze aktu właściwego organu. Przykładem ustalenia pochodzenia dziecka, które ma miejsce *ex lege*, jest stwierdzenie pochodzenia dziecka od osoby, która je urodziła, oraz domniemanie prawne pochodzenia dziecka od małżonka lub zarejestrowanego partnera osoby, która urodziła dziecko. Przykładem ustalenia pochodzenia dziecka w drodze aktu właściwego organu jest ustalenie pochodzenia dziecka orzeczeniem sądu (np. w postępowaniu o przysposobienie, w postępowaniu o zaprzeczenie pochodzenia dziecka lub w postępowaniu o ustalenie pochodzenia dziecka, np. poprzez udowodnienie istnienia faktycznego i trwałego stosunku filiacji), aktem notarialnym (np. w drodze przysposobienia lub w przypadku dziecka jeszcze nienarodzonego), decyzją administracyjną (np. po uznaniu ojcostwa) lub wpisem do rejestru. Pochodzenie dziecka zazwyczaj wpisuje się do rejestru stanu cywilnego, ewidencji obywateli lub rejestru ludności. Dowodem na pochodzenie dziecka może być dokument ustalający pochodzenie dziecka (taki jak orzeczenie sądu, akt notarialny lub decyzja administracyjna ustalająca pochodzenie dziecka). Najczęściej jednak dowodem na pochodzenie dziecka jest sam wpis do rejestru, odpis z właściwego rejestru lub dokument zawierający informacje wpisane do właściwego rejestru (taki jak akt urodzenia lub poświadczenie pochodzenia dziecka).
- (35) Sprawne i prawidłowe funkcjonowanie unijnej przestrzeni sprawiedliwości z poszanowaniem różnych systemów i tradycji prawnych państw członkowskich ma dla Unii zasadnicze znaczenie. W tym względzie państwa członkowskie powinny dalej budować wzajemne zaufanie do swoich systemów wymiaru sprawiedliwości.
- (36) Aby ułatwić uznawanie orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, w niniejszym rozporządzeniu należy ustanowić jednolite przepisy dotyczące jurysdykcji w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach z elementem transgranicznym. W niniejszym rozporządzeniu należy również wyjaśnić kwestię prawa dzieci w wieku poniżej 18 lat do otrzymania możliwości wyrażenia swoich poglądów w postępowaniu, którego są podmiotem.
- (37) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć wpływu na kwestię tego, które organy w poszczególnych państwach członkowskich są właściwe w sprawach dotyczących

pochodzenia dziecka (np. sądy, organy administracji, notariusze, urzędnicy stanu cywilnego lub inne organy).

- (38) Niniejsze rozporządzenie powinno respektować różne systemy regulujące kwestie pochodzenia dziecka stosowane w państwach członkowskich. W odniesieniu do „dokumentów urzędowych” państwa członkowskie często uprawniają organy – takie jak notariusze, organy administracji lub urzędnicy stanu cywilnego – do sporządzania dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka mających wiążący skutek prawny w państwie członkowskim, w którym zostały sporządzone lub zarejestrowane („dokumenty urzędowe o wiążącym skutku prawnym”), lub do sporządzania dokumentów urzędowych niemających wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim, w którym zostały sporządzone lub zarejestrowane, ale wywołujących w tym państwie członkowskim skutki dowodowe („dokumenty urzędowe bez wiążącego skutku prawnego”). Termin „uprawnienie” w niniejszym rozporządzeniu należy interpretować w sposób autonomiczny zgodnie z definicją „dokumentu urzędowego” stosowaną horyzontalnie w unijnych aktach prawnych oraz w świetle celów niniejszego rozporządzenia.
- (39) W celu ochrony interesu dziecka jurysdykcję należy ustalać na podstawie kryterium bliskości. W związku z tym, w miarę możliwości, jurysdykcja powinna należeć do państwa członkowskiego miejsca zwykłego pobytu dziecka. Aby ułatwić dziecku dostęp do wymiaru sprawiedliwości w państwie członkowskim, właściwość przemienna powinna jednak również przysługiwać państwu członkowskiemu obywatelstwa dziecka, państwu członkowskiemu miejsca zwykłego pobytu strony przeciwnej (na przykład osoby, w stosunku do której dziecko występuje o ustalenie swojego pochodzenia), państwu członkowskiemu miejsca zwykłego pobytu któregośkolwiek z rodziców, państwu członkowskiemu obywatelstwa któregośkolwiek z rodziców lub państwu członkowskiemu miejsca urodzenia dziecka.
- (40) Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości miejsce zwykłego pobytu dziecka należy ustalać na podstawie całokształtu okoliczności faktycznych danego przypadku. Poza fizyczną obecnością dziecka na terytorium państwa członkowskiego należy uwzględnić inne czynniki, na podstawie których można wykazać, że obecność ta nie ma w żadnym razie charakteru tymczasowego lub okazjonalnego i wskazuje na pewną integrację dziecka ze środowiskiem społecznym i rodzinnym w miejscu, które w praktyce stanowi centrum interesów osobistych dziecka. Do czynników tych należą: czas trwania, regularność, okoliczności i przyczyny pobytu dziecka na terytorium danego państwa członkowskiego oraz obywatelstwo dziecka, przy czym poszczególne czynniki są zróżnicowane w zależności od wieku danego dziecka. Należą do nich także miejsce i warunki uczęszczania do szkoły oraz więzi rodzinne i społeczne dziecka w państwie członkowskim. Można również uwzględnić zamiar rodziców osiedlenia się z dzieckiem w danym państwie członkowskim, jeżeli zamiar ten przejawia się w konkretnych działaniach, takich jak zakup lub wynajem miejsca zamieszkania w danym państwie członkowskim. Z kolei obywatelstwo osoby, która urodziła dziecko, lub jej poprzednie miejsce zamieszkania w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, nie ma znaczenia, a fakt, że dziecko urodziło się w tym państwie członkowskim i posiada jego obywatelstwo, jest niewystarczający.
- (41) W przypadku gdy w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o obywatelstwie jako łączniku do celów jurysdykcji lub prawa właściwego, kwestia tego, w jaki sposób traktować dziecko lub rodzica posiadających więcej niż jedno obywatelstwo, stanowi

kwestię wstępną, pozostającą poza zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, i należy ją określić zgodnie z prawem krajowym, w tym – w stosownych przypadkach – konwencjami międzynarodowymi, przy pełnym poszanowaniu ogólnych zasad Unii. Do celów niniejszego rozporządzenia dziecko lub rodzic posiadający więcej niż jedno obywatelstwo mogą wybrać sąd lub prawo każdego z państw członkowskich, których obywatelstwo posiadają w chwili wniesienia sprawy do sądu lub w chwili ustalenia pochodzenia dziecka.

- (42) Jeżeli jurysdykcji nie można ustalić na podstawie ogólnych alternatywnych podstaw jej ustalania, powinna ona przysługiwać sądowi państwa członkowskiego, w którym dziecko się znajduje. Zasada ta, opierająca się na obecności dziecka, powinna w szczególności umożliwiać sądowi państwa członkowskiego wykonywanie jurysdykcji w odniesieniu do dzieci będących obywatelami państw trzecich, w tym w odniesieniu do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową lub korzystających z takiej ochrony, takich jak dzieci, które są uchodźcami, i dzieci, które zostały przesiedlone za granicę z powodu niepokoju w państwie ich zwykłego pobytu.
- (43) Jeżeli żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, jurysdykcję określa się w każdym państwie członkowskim według prawa tego państwa członkowskiego, z uwzględnieniem instrumentów międzynarodowych obowiązujących w tym państwie członkowskim.
- (44) W celu przeciwdziałania sytuacjom pozbawienia prawa do sądu, należy przewidzieć w niniejszym rozporządzeniu przepis dotyczący *forum necessitatis*, co pozwoli sądowi państwa członkowskiego rozpoznawać, w wyjątkowych przypadkach, sprawę dotyczącą pochodzenia dziecka, która ma ścisły związek z państwem trzecim. Za taki wyjątkowy przypadek można uznać sytuację, gdy postępowanie nie może toczyć się w danym państwie trzecim, na przykład z powodu wojny domowej, lub gdy nie można racjonalnie oczekiwać od dziecka lub innej zainteresowanej strony wszczęcia lub prowadzenia postępowania w tym państwie. Jurysdykcja oparta na *forum necessitatis* powinna być jednak sprawowana wyłącznie wtedy, gdy sprawa ma wystarczający związek z państwem członkowskim sądu, do którego ją wniesiono.
- (45) W trosce o ekonomię i skuteczność procesową, jeżeli wynik postępowania przed sądem państwa członkowskiego niemającego na podstawie niniejszego rozporządzenia jurysdykcji uzależniony jest od rozstrzygnięcia kwestii wchodzącej w zakres niniejszego rozporządzenia, niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać sądowi tego państwa członkowskiego rozstrzygnięcia tej kwestii. Jeżeli zatem przedmiotem postępowania jest na przykład spór dotyczący dziedziczenia, w którym konieczne jest ustalenie pochodzenia dziecka od osoby zmarłej do celów tego postępowania, państwo członkowskie mające jurysdykcję do rozpoznania tego sporu dotyczącego dziedziczenia powinno mieć prawo rozstrzygnąć tę kwestię na potrzeby toczącego się postępowania, bez względu na to, czy na podstawie niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do rozpoznawania spraw dotyczących pochodzenia dziecka. Wszelkie takie rozstrzygnięcia powinny być dokonywane zgodnie z prawem właściwym wskazanym przez niniejsze rozporządzenie i wywoływać skutki wyłącznie w danym postępowaniu.
- (46) Aby zapewnić harmonijne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości należy unikać wydawania niedających się ze sobą pogodzić orzeczeń sądu w różnych państwach

członkowskich. W tym celu w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć ogólne zasady proceduralne podobne do zasad przewidzianych w innych aktach prawnych Unii w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych.

- (47) Jedną z takich zasad proceduralnych jest zasada zawisłości sprawy, która powinna mieć zastosowanie, gdy ta sama sprawa dotycząca pochodzenia dziecka zostanie wniesiona do różnych sądów w różnych państwach członkowskich. Na podstawie tej zasady należy ustalić, który sąd powinien prowadzić postępowanie w danej sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka.
- (48) W niniejszym rozporządzeniu należy określić, w którym momencie do celów niniejszego rozporządzenia należy uznać, że doszło do wszczęcia postępowania przed sądem. Ponieważ w państwach członkowskich istnieją dwa różne systemy, z których jeden przewiduje, że pismo wszczynające postępowanie należy najpierw doręczyć stronie przeciwnej, a drugi – że najpierw należy je wnieść do sądu, wystarczające powinno być wykonanie pierwszej z czynności wymaganych na mocy prawa krajowego, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do którego był obowiązany na mocy prawa krajowego, celem doprowadzenia do wykonania drugiej z nich.
- (49) W postępowaniu w sprawie ustalenia pochodzenia dziecka na podstawie niniejszego rozporządzenia należy co do zasady – zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości – zapewnić dzieciom w wieku poniżej 18 lat, które są podmiotem danego postępowania i są zdolne do formułowania własnych poglądów, faktyczną i skuteczną możliwość wyrażenia tych poglądów, a przy ocenie najlepszego interesu dziecka należy nadać tym poglądom należyłą wagę. Rozporządzenie powinno jednak pozostawić kwestię rozstrzygnięcia tego, kto przeprowadzi wysłuchanie dziecka i jak wysłuchanie to przebiegnie, prawu krajowemu i procedurze krajowej obowiązującym w państwach członkowskich. Ponadto, chociaż wysłuchanie jest prawem dziecka, nie powinno być ono traktowane jako bezwzględny obowiązek, lecz powinno być oceniane z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka.
- (50) Niniejsze rozporządzenie powinno zagwarantować pewność i przewidywalność prawa poprzez zapewnienie wspólnych przepisów dotyczących prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych. Takie wspólne przepisy mają na celu zapobieganie wydawaniu sprzecznych decyzji w zależności od tego, które sądy lub inne właściwe organy państwa członkowskiego dokonują ustalenia pochodzenia dziecka, oraz ułatwienie w szczególności przyjmowania dokumentów urzędowych, które nie mają wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, ale wywołują w tym państwie członkowskim skutki dowodowe.
- (51) Co do zasady, prawem właściwym dla ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych powinno być prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej dziecko w chwili jego urodzenia. Ten łącznik powinien zapewnić możliwość określenia prawa właściwego w zdecydowanej większości przypadków, w tym w odniesieniu do noworodka, którego miejsce zwykłego pobytu może być trudne do ustalenia. Pojęcie chwili urodzenia należy interpretować zawężająco, jako odniesienie do najczęstszej sytuacji, w której pochodzenie dziecka zostaje ustalone *ex lege* z chwilą urodzenia i wpisane do odpowiedniego rejestru w ciągu kilku dni po urodzeniu. To prawo powinno mieć zastosowanie zarówno do sytuacji, w których osoba rodząca dziecko ma miejsce zwykłego pobytu w państwie urodzenia dziecka (co

byłoby sytuacją typową), jak i do sytuacji, w których osoba rodząca dziecko ma miejsce zwykłego pobytu w państwie innym niż państwo urodzenia dziecka (na przykład gdy poród następuje w trakcie podróży). Prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka należy stosować także – *per analogiam* – w przypadku konieczności ustalenia pochodzenia dziecka jeszcze przed jego urodzeniem. Aby zapewnić możliwość określenia prawa właściwego w każdych okolicznościach, w rzadkich przypadkach gdy nie można ustalić miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka (na przykład w przypadku matki, która jest uchodźczynią, lub matki, która została przesiedlona za granicę), należy stosować prawo państwa urodzenia dziecka.

- (52) W drodze wyjątku, w przypadku gdy prawo zasadniczo właściwe skutkuje ustaleniem pochodzenia dziecka wyłącznie od jednego z rodziców (na przykład jedynie od rodzica genetycznego w parze osób jednej płci), w celu ustalenia pochodzenia dziecka od drugiego z rodziców (na przykład od rodzica niegenetycznego w parze osób jednej płci) można zastosować jedno z dwóch praw pomocniczych, a mianowicie prawo państwa, którego obywatelem jest jedno z rodziców, albo prawo państwa urodzenia dziecka. Ponieważ w takich przypadkach zarówno pochodzenie dziecka od jednego z rodziców, jak i pochodzenie dziecka od drugiego z rodziców zostałoby ustalone zgodnie z jednym z praw wskazanych w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe, pochodzenie dziecka od każdego z rodziców, w tym pochodzenie dziecka ustalone przez organy różnych państw członkowskich, powinno zostać uznane we wszystkich pozostałych państwach członkowskich na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia, jeżeli pochodzenie dziecka od każdego z rodziców zostało ustalone przez organy państwa członkowskiego, którego sądy mają jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (53) Każde z praw wskazanych w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe powinno mieć zastosowanie, nawet jeżeli nie jest ono prawem państwa członkowskiego.
- (54) Aby zagwarantować pewność prawa i ciągłość stosunku filiacji, w przypadku gdy pochodzenie dziecka zostało ustalone w jednym z państw członkowskich zgodnie z jednym z praw wskazanych w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe, zmiana prawa właściwego w wyniku zmiany miejsca zwykłego pobytu osoby, która urodziła dziecko, lub zmiany obywatelstwa jednego z rodziców nie powinna mieć wpływu na ustalone już pochodzenie dziecka.
- (55) Zainteresowana strona może dokonać jednostronnej czynności prawnej mającej na celu wywołanie skutków prawnych w zakresie pochodzenia dziecka, które zostało już ustalone lub dopiero ma zostać ustalone, takiej jak uznanie ojcostwa lub wyrażenie zgody przez małżonka na zastosowanie techniki wspomaganego rozrodu. Czynność taka powinna być ważna ze względu na formę, jeżeli spełnia wymogi formalne prawa wskazanego w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe, prawa państwa, w którym osoba dokonująca takiej czynności ma miejsce zwykłego pobytu, lub prawa państwa, w którym dokonano takiej czynności.
- (56) Względy interesu publicznego powinny umożliwić sądom i innym właściwym organom zajmującym się ustalaniem pochodzenia dziecka w państwach członkowskich nieuwzględnienie – w wyjątkowych okolicznościach – niektórych przepisów prawa obcego, gdy w danym przypadku stosowanie tych przepisów byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym danego państwa członkowskiego. Ani

sądy, ani inne właściwe organy nie powinny jednak mieć możliwości zastosowania wyjątku dotyczącego porządku publicznego, jeżeli pominięcie prawa innego państwa byłoby sprzeczne z Kartą, w szczególności z jej art. 21 zakazującym dyskryminacji.

- (57) Ponieważ niektóre państwa mogą posiadać co najmniej dwa systemy prawne lub zbiory zasad dotyczących kwestii regulowanych w niniejszym rozporządzeniu, powinno się ustanowić przepis określający, w jakim stopniu niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w różnych jednostkach terytorialnych tych państw.
- (58) Niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać uznawanie orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych wydanych w innym państwie członkowskim, ustalających pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym.
- (59) W zależności od prawa krajowego dokumentem urzędowym ustalającym pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia może być na przykład akt notarialny o przysposobieniu lub decyzja administracyjna ustalająca pochodzenie dziecka w wyniku uznania ojcostwa. W niniejszym rozporządzeniu należy również przewidzieć przyjmowanie dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, które wywołują jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe. W zależności od prawa krajowego takim dokumentem urzędowym może być na przykład akt urodzenia lub poświadczenie pochodzenia dziecka stanowiące dowód pochodzenia dziecka ustalonego w państwie członkowskim pochodzenia (niezależnie od tego, czy pochodzenie dziecka ustalono *ex lege*, czy aktem właściwego organu, takim jak orzeczenie sądu, akt notarialny, decyzja administracyjna lub wpis do rejestru).
- (60) Wzajemne zaufanie do działania wymiaru sprawiedliwości w Unii leży u podstaw zasady, zgodnie z którą orzeczenia sądu w sprawach dotyczących ustalenia pochodzenia dziecka wydane w jednym z państw członkowskich powinno się uznawać we wszystkich państwach członkowskich, bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek postępowania o ich uznanie. W szczególności w chwili otrzymania orzeczenia sądu wydanego w innym państwie członkowskim w sprawie dotyczącej ustalenia pochodzenia dziecka, które nie podlega już zaskarżeniu w państwie członkowskim pochodzenia, właściwe organy państwa członkowskiego, do którego skierowano pozew lub wniosek, powinny uznać to orzeczenie sądu *ex lege*, bez konieczności przeprowadzania specjalnego postępowania, i powinny odpowiednio zaktualizować we właściwym rejestrze wpisy dotyczące pochodzenia dziecka.
- (61) Kwestia tego, czy strona może powoływać się na przesłanki odmowy lub czy są one badane z urzędu, powinna być uregulowana prawem krajowym. Nie powinno to uniemożliwiać żadnej zainteresowanej stronie, która chce podnieść kwestię uznania orzeczenia sądu wydanego w innym państwie członkowskim w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka jako główny przedmiot sporu, wystąpienia do sądu z wnioskiem o wydanie orzeczenia stwierdzającego brak podstaw do odmowy uznania tego orzeczenia sądu. Kwestia tego, kogo można uznać za zainteresowaną stronę uprawnioną do wystąpienia z takim wnioskiem, powinna być uregulowana prawem krajowym państwa członkowskiego, w którym z takim wnioskiem wystąpiono.
- (62) Uznawanie w jednym z państw członkowskich orzeczeń sądów w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka wydanych w innym państwie członkowskim powinno opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania. Oznacza to, że przesłanki

odmowy uznania należy ograniczyć do minimum w związku z zasadniczym celem niniejszego rozporządzenia, jakim jest ułatwienie uznawania orzeczeń sądów w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka oraz skuteczna ochrona praw dziecka i jego najlepszego interesu w sytuacjach transgranicznych.

- (63) Uznania orzeczenia sądu należy odmówić tylko wówczas, gdy występuje co najmniej jedna przesłanka odmowy uznania przewidziana w niniejszym rozporządzeniu. Lista przesłanek odmowy uznania została określona w niniejszym rozporządzeniu w sposób wyczerpujący. Nie powinno być zatem możliwe powołanie się na przesłanki, które nie zostały wymienione w niniejszym rozporządzeniu – takie jak, na przykład, naruszenie zasady dotyczącej zawisłości sprawy – jako na przesłanki odmowy. Późniejsze orzeczenie sądu zawsze powinno zastępować orzeczenie wcześniejsze w zakresie, w jakim orzeczeń tych nie da się ze sobą pogodzić.
- (64) W kontekście zapewniania dzieciom w wieku poniżej 18 lat możliwości wyrażenia swoich poglądów, to sąd państwa członkowskiego pochodzenia powinien podejmować decyzję o tym, która metoda wysłuchania dziecka jest właściwa. Nie powinna być zatem możliwa odmowa uznania orzeczenia sądu wyłącznie na podstawie tego, że sąd w państwie członkowskim pochodzenia zastosował inną metodę wysłuchania dziecka niż ta, którą zastosowałby sąd w państwie członkowskim uznania.
- (65) Dokumenty urzędowe o wiążącym skutku prawnym w państwie członkowskim pochodzenia należy traktować jako równoważne „orzeczeniom sądów” do celów stosowania przepisów dotyczących warunków uznawania określonych w niniejszym rozporządzeniu.
- (66) Chociaż przewidziany w niniejszym rozporządzeniu obowiązek zapewnienia dzieciom w wieku poniżej 18 lat możliwości wyrażenia swoich poglądów nie powinien mieć zastosowania do dokumentów urzędowych o wiążącym skutku prawnym, prawo dzieci do wyrażenia swoich poglądów należy jednak uwzględnić zgodnie z art. 24 Karty i z art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka wdrożonymi na mocy prawa krajowego i procedury krajowej. Fakt, że dzieciom nie zapewniono możliwości wyrażenia swoich poglądów, nie powinien jednak automatycznie stanowić przesłanki odmowy uznania dokumentów urzędowych o wiążącym skutku prawnym.
- (67) Uznanie – na podstawie niniejszego rozporządzenia – w jednym z państw członkowskich orzeczenia sądu wydanego w innym państwie członkowskim w sprawie dotyczącej ustalenia pochodzenia dziecka lub dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, sporządzonego lub zarejestrowanego w innym państwie członkowskim, nie powinno oznaczać uznania ewentualnego małżeństwa lub zarejestrowanego związku partnerskiego rodziców dziecka, którego pochodzenie zostało lub ma zostać ustalone.
- (68) Aby uwzględnić różne systemy regulujące kwestie pochodzenia dziecka w państwach członkowskich, niniejsze rozporządzenie powinno gwarantować przyjmowanie we wszystkich państwach członkowskich dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, które wywołują jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe. Takie dokumenty urzędowe mogą wywoływać skutki dowodowe w zakresie ustalonego już pochodzenia dziecka lub w zakresie innych faktów. W zależności od prawa krajowego dokumentami urzędowymi potwierdzającymi ustalone już pochodzenie dziecka mogą być np. akt

urodzenia, poświadczenie pochodzenia dziecka lub odpis skrócony aktu stanu cywilnego. Dokumentami urzędowymi potwierdzającymi inne fakty mogą być np. dokument notarialny lub administracyjny stwierdzający uznanie ojcostwa, dokument notarialny lub administracyjny zawierający zgodę matki lub dziecka na ustalenie pochodzenia dziecka, dokument notarialny lub administracyjny zawierający zgodę małżonka na zastosowanie techniki wspomaganego rozrodu lub dokument notarialny lub administracyjny stwierdzający stan cywilny.

- (69) Dokumenty urzędowe bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, które wywołują jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, powinny wywoływać w innym państwie członkowskim takie same skutki dowodowe lub skutki dowodowe najbardziej do nich zbliżone. Ustalenia skutków dowodowych takiego dokumentu urzędowego w innym państwie członkowskim lub skutków najbardziej do nich zbliżonych dokonuje się poprzez odniesienie do charakteru i zakresu skutków dowodowych danego dokumentu urzędowego w państwie członkowskim pochodzenia. To, jakie skutki dowodowe taki dokument urzędowy powinien wywoływać w innym państwie członkowskim, będzie zatem zależeć od prawa państwa członkowskiego pochodzenia.
- (70) „Autentyczność” dokumentu urzędowego bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, powinna być pojęciem autonomicznym, obejmującym takie kwestie jak prawdziwość i wymogi formalne dokumentu, uprawnienia organu sporządzającego dokument oraz procedurę, na podstawie której ten dokument sporządzono. Powinna ona obejmować także elementy stanu faktycznego zapisane w dokumencie urzędowym. Strona chcąc zakwestionować autentyczność takiego dokumentu urzędowego powinna dokonać tego przed właściwym sądem państwa członkowskiego pochodzenia danego dokumentu urzędowego, zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego.
- (71) Pojęcie „czynność prawna” (np. uznanie ojcostwa lub wyrażenie zgody) lub „stosunek prawny” (np. pochodzenie dziecka) stwierdzone w dokumencie urzędowym bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, należy interpretować jako odnoszące się do treści merytorycznej dokumentu urzędowego. Strona chcąc zakwestionować czynność prawną lub stosunek prawny stwierdzone w dokumencie urzędowym powinna dokonać tego przed sądami mającymi jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia, które powinny rozstrzygnąć sprawę zgodnie z prawem wskazanym w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe dla ustalania pochodzenia dziecka.
- (72) Jeżeli kwestię dotyczącą czynności prawnej lub stosunku prawnego stwierdzonych w dokumencie urzędowym bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, podnosi się jako kwestię wpadkową w postępowaniu przed sądem państwa członkowskiego, sąd ten powinien mieć jurysdykcję do rozpatrzenia tej kwestii.
- (73) W przypadku zakwestionowania dokumentu urzędowego bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, dokument ten nie powinien wywoływać

żadnych skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, dopóki toczy się sprawa dotycząca jego zakwestionowania. Jeżeli zakwestionowano jedynie konkretną kwestię odnoszącą się do czynności prawnej lub stosunków prawnych stwierdzonych w dokumencie urzędowym, kwestionowany dokument urzędowy nie powinien wywoływać skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia w odniesieniu do tej kwestii, dopóki toczy się sprawa dotycząca jego zakwestionowania. Dokument urzędowy uznany w wyniku zakwestionowania za nieważny powinien przestać wywoływać jakiekolwiek skutki dowodowe.

- (74) Jeżeli organ stosujący niniejsze rozporządzenie otrzymałby dwa sprzeczne dokumenty urzędowe nieustalające pochodzenia dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, wywołujące jednak w odpowiednim państwie członkowskim pochodzenia skutki dowodowe, organ ten powinien ocenić, czy i któremu dokumentowi urzędowemu przyznać pierwszeństwo, mając na uwadze okoliczności danej sprawy. Jeżeli z okoliczności tych nie wynika, czy i któremu z takich dokumentów urzędowych należy przyznać pierwszeństwo, kwestię tę powinny rozstrzygnąć sądy mające jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia lub – gdy daną kwestię podniesiono jako kwestię wypadkową w toku postępowania – sąd, przed którym wszczęto to postępowanie.
- (75) Względy interesu publicznego powinny umożliwić sądom lub innym właściwym organom państw członkowskich odmowę – w wyjątkowych okolicznościach – uznania lub, w zależności od przypadku, przyjęcia orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, gdy w danym przypadku takie uznanie lub przyjęcie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym danego państwa członkowskiego. Ani sądy, ani inne właściwe organy nie powinny jednak mieć możliwości odmowy uznania lub, w zależności od przypadku, przyjęcia orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego wydanego w innym państwie członkowskim w sytuacji, w której byłoby to sprzeczne z Kartą, w szczególności z jej art. 21 zakazującym dyskryminacji.
- (76) Aby uznanie pochodzenia dziecka ustalonego w jednym z państw członkowskich mogło zostać przeprowadzone szybko, łatwo i skutecznie, dzieci lub ich rodzice powinni być w stanie łatwo wykazać status dziecka w innym państwie członkowskim. Aby im to umożliwić, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać ustanowienie jednolitego poświadczenia – europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka – które byłoby wydawane w celu wykorzystania go w innym państwie członkowskim. W trosce o poszanowanie zasady pomocniczości, europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka nie powinno zastępować wewnętrznych dokumentów, które mogą istnieć w państwach członkowskich do podobnych celów.
- (77) Organ wydający europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka powinien mieć na uwadze formalności związane z dokonywaniem wpisu informacji o pochodzeniu dziecka do rejestru w państwie członkowskim, w którym się go prowadzi. W tym celu niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić system wymiany między państwami członkowskimi informacji o takich formalnościach.
- (78) Korzystanie z europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka nie powinno być obowiązkowe. Oznacza to, że osoby uprawnione do złożenia wniosku o wydanie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, tj. dziecko lub jego przedstawiciel

ustawowy albo pełnomocnik, nie powinny być do tego zobowiązane i – w przypadku wystąpienia o uznanie w innym państwie członkowskim – powinny mieć możliwość swobodnego przedstawienia pozostałych dokumentów dostępnych na mocy niniejszego rozporządzenia (orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego). Żaden organ ani żadna osoba, którym przedstawiono europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka wydane w innym państwie członkowskim, nie powinny być jednak uprawnione do żądania przedstawienia orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego zamiast europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka.

- (79) Europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka powinno zostać wydane w państwie członkowskim, w którym ustalono pochodzenie dziecka i którego sądy mają jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia. Każde państwo członkowskie powinno samodzielnie ustalić w ustawodawstwie wewnętrznym, które organy mają być właściwe do wydawania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka – mogą to być sądy lub inne organy właściwe w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, takie jak na przykład organy administracji, notariusze lub urzędnicy stanu cywilnego. Państwa członkowskie powinny przekazać Komisji stosowne informacje dotyczące organów, które na mocy prawa krajowego są uprawnione do wydawania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, aby można było podać te informacje do publicznej wiadomości.
- (80) O ile treść i skutki krajowego dokumentu urzędowego potwierdzającego pochodzenie dziecka (takiego jak akt urodzenia lub poświadczenie pochodzenia dziecka) różnią się w zależności od państwa członkowskiego pochodzenia, o tyle europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka powinno mieć taką samą treść i wywoływać takie same skutki we wszystkich państwach członkowskich. Poświadczenie to powinno wywoływać skutki dowodowe i rodzić domniemanie, że prawidłowo stwierdza ono okoliczności, które ustalono na podstawie prawa wskazanego w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe do celów ustalenia pochodzenia dziecka. Skutki dowodowe europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka nie powinny rozciągać się na kwestie, które nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia, takie jak stan cywilny rodziców dziecka, którego pochodzenie zostało poświadczone. Podczas gdy krajowy dokument urzędowy potwierdzający pochodzenie dziecka wydaje się w języku państwa członkowskiego pochodzenia, formularz europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka załączony do niniejszego rozporządzenia jest dostępny we wszystkich językach Unii.
- (81) Sąd lub inny właściwy organ powinien wydawać europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka na wniosek. Organ wydający powinien przechowywać oryginał europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka i wydać co najmniej jeden jego poświadczony odpis wnioskodawcy lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo pełnomocnikowi. Ze względu na stabilność statusu pochodzenia dziecka w zdecydowanej większości przypadków, ważność odpisów europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka nie powinna być ograniczona w czasie i powinna pozostawać bez uszczerbku dla możliwości, by w razie potrzeby wprowadzić do europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka sprostowania lub zmiany, lub – by je zawiesić lub uchylić. W niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć możliwość odwołania się od decyzji organu wydającego, w tym decyzji dotyczących odmowy wydania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka. W przypadku wprowadzenia sprostowań lub zmian do europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka lub w przypadku zawieszenia lub uchylenia tego poświadczenia organ

wydający powinien powiadomić o tym fakcie osoby, którym wydano poświadczony odpisy poświadczenia, aby uniknąć bezprawnego wykorzystania takich odpisów.

- (82) Niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać nowoczesne środki dostępu do wymiaru sprawiedliwości umożliwiające osobom fizycznym lub ich przedstawicielom ustawowym albo pełnomocnikom oraz sądom lub innym właściwym organom państw członkowskich komunikację elektroniczną za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu utworzonego na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” na podstawie rozporządzenia (UE) .../[rozporządzenia w sprawie cyfryzacji]. Należy zapewnić spójność z [rozporządzeniem w sprawie cyfryzacji]. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem w razie potrzeby zawierać odniesienia do [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji], w tym w zakresie definicji „zdecentralizowanego systemu informatycznego” i „europejskiego elektronicznego punktu dostępu”. Europejski elektroniczny punkt dostępu jest częścią zdecentralizowanego systemu informatycznego. Zdecentralizowany system informatyczny powinien składać się z systemów zaplecza w państwach członkowskich oraz interoperacyjnych punktów dostępu, w tym europejskiego elektronicznego punktu dostępu, za pośrednictwem którego powinny być one wzajemnie połączone. Punkty dostępu zdecentralizowanego systemu informatycznego powinny być oparte na systemie e-CODEX ustanowionym rozporządzeniem (UE) 2022/850. Europejskie ramy interoperacyjności stanowią pojęcie odniesienia w przypadku interoperacyjnego wdrażania polityki²⁸.
- (83) Europejski elektroniczny punkt dostępu powinien umożliwiać osobom fizycznym lub ich przedstawicielom ustawowym albo pełnomocnikom złożenie wniosku o wydanie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka oraz otrzymanie i wysłanie tego poświadczenia drogą elektroniczną. Punkt ten powinien również umożliwiać osobom fizycznym lub ich przedstawicielom ustawowym albo pełnomocnikom elektroniczną komunikację z sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich w toku postępowania o wydanie orzeczenia o braku podstaw do odmowy uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego dotyczącego pochodzenia dziecka lub postępowania o odmowę uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego dotyczącego pochodzenia dziecka. Sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich powinny komunikować się z obywatelami za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu tylko wtedy, gdy dany obywatel udzielił uprzednio wyraźnej zgody na korzystanie z tego środka komunikacji.
- (84) Niniejsze rozporządzenie powinno pozostawać bez wpływu na stosowanie konwencji nr 16, 33 i 34 Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego („ICCS”) w odniesieniu do wielojęzycznych odpisów i oryginałów aktów urodzenia w stosunkach między państwami członkowskimi lub między państwem członkowskim a państwem trzecim.
- (85) Aby zapewnić jednolite warunki wykonywania niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do ustanowienia do jego celów zdecentralizowanego systemu informatycznego, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia

²⁸

COM(2022) 710 final i COM(2022) 720 final z 18 listopada 2022 r.

te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011²⁹.

- (86) Aby zapewnić aktualność zaświadczeń przewidzianych w rozdziałach IV i V oraz europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka przewidzianego w rozdziale VI niniejszego rozporządzenia, Komisji należy przekazać uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w celu zmiany załączników I–V do niniejszego rozporządzenia. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym z ekspertami, oraz aby konsultacje te były prowadzone zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa³⁰. W szczególności, aby zapewnić udział w przygotowaniu aktów delegowanych na równych zasadach, Rada otrzymuje wszystkie dokumenty w tym samym czasie, co eksperci państw członkowskich, a ich eksperci mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (87) Ze względu na poszanowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać stosowania konwencji międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest co najmniej jedno państwo członkowskie. W celu zwiększenia dostępności przepisów obowiązujących w tej dziedzinie Komisja powinna opublikować w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” wykaz właściwych konwencji sporządzony na podstawie informacji przekazanych jej przez państwa członkowskie. Względ na spójność z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia wymaga jednak, by w stosunkach między państwami członkowskimi niniejsze rozporządzenie miało pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.
- (88) W przypadku umów z co najmniej jednym państwem trzecim zawartych przez państwo członkowskie przed datą jego przystąpienia do Unii zastosowanie ma art. 351 TFUE.
- (89) Komisja powinna publicznie udostępnić w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” informacje przekazane jej przez państwa członkowskie oraz te informacje aktualizować.
- (90) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych ani zasad uznanych w Karcie. W szczególności celem niniejszego rozporządzenia jest propagowanie stosowania art. 7 dotyczącego przysługującego każdemu prawa do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, art. 21 zakazującego dyskryminacji oraz art. 24 dotyczącego ochrony praw dziecka.

²⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

³⁰ Porozumienie międzyinstytucjonalne między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa (Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1).

- (91) Niniejsze rozporządzenie należy stosować zgodnie z unijnym prawem o ochronie danych oraz z poszanowaniem ochrony prywatności zapisanej w Karcie. Wszelkie przetwarzanie danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia powinno odbywać się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679³¹ (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, „RODO”), rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725³² (rozporządzenie UE o ochronie danych) oraz dyrektywą 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³³.
- (92) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich mogą być zmuszone do przetwarzania danych osobowych do celów ustalania pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych i wzajemnego uznawania pochodzenia dziecka w poszczególnych państwach członkowskich. Wiąże się to z przetwarzaniem danych osobowych do celów ustalenia pochodzenia dziecka w sytuacji transgranicznej, wydania zaświadczeń towarzyszących orzeczeniom sądu lub dokumentom urzędowym, wydania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, przedstawienia dokumentów w celu uznania pochodzenia dziecka, uzyskania orzeczenia o braku przesłanek odmowy uznania pochodzenia dziecka lub wniosku o odmowę uznania pochodzenia dziecka. Dane osobowe przetwarzane przez sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich na podstawie niniejszego rozporządzenia znajdują się w dokumentach przetwarzanych przez sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich do wyżej wymienionych celów. Przetwarzane dane osobowe będą dotyczyły w szczególności dzieci oraz ich rodziców i przedstawicieli ustawowych albo pełnomocników. Przetwarzanie danych osobowych przez sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich powinno się odbywać zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi ochrony danych, w szczególności RODO. Ponadto przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia Komisja może być zmuszona do przetwarzania danych osobowych w związku ze stosowaniem łączności elektronicznej między osobami fizycznymi lub ich przedstawicielami ustawowymi albo pełnomocnikami a sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich w celu złożenia wniosku o wydanie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, otrzymania takiego wniosku i jego wysłania lub w postępowaniu o uznanie lub odmowę uznania pochodzenia dziecka, za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu w kontekście zdecentralizowanego systemu informatycznego. Przetwarzanie danych osobowych przez Komisję powinno się odbywać zgodnie z rozporządzeniem UE o ochronie danych.
- (93) Niniejsze rozporządzenie powinno stanowić podstawę prawną przetwarzania danych osobowych przez sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich zgodnie

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

³³ Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37).

z art. 6 ust. 1 i 3 RODO oraz przez Komisję zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia UE o ochronie danych. Przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zgodne z wymogami art. 9 ust. 2 RODO, ponieważ dokonywać go będą sądy w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości zgodnie z lit. f) tego ustępu lub przetwarzanie to będzie niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym na podstawie niniejszego rozporządzenia, którego celem jest ułatwienie uznawania orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka ustalonego w innym państwie członkowskim, aby zapewnić ochronę praw podstawowych i innych praw dzieci w sytuacjach transgranicznych w Unii, zgodnie z lit. g) tego ustępu. Podobnie przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia spełnia wymogi art. 10 ust. 2 rozporządzenia UE o ochronie danych, ponieważ przetwarzanie takich danych będzie niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń zgodnie z lit. f) tego ustępu lub niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym na podstawie niniejszego rozporządzenia, zgodnie z lit. g) tego ustępu.

- (94) Dane osobowe powinny być przetwarzane na podstawie niniejszego rozporządzenia wyłącznie do konkretnych, określonych w nim celów, bez uszczerbku dla dalszego ich przetwarzania do celów archiwalnych w interesie publicznym, zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b) i art. 89 RODO, gdyż po ustaleniu pochodzenia dziecka w sytuacji transgranicznej lub po jego uznaniu sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich mogą być zmuszone do przetwarzania danych osobowych do celów archiwalnych w interesie publicznym. Z uwagi na to, że niniejsze rozporządzenie dotyczy transgranicznych aspektów statusu pochodzenia dziecka, który jest kwestią stanu cywilnego mogącą mieć znaczenie przez nieokreślony czas, w niniejszym rozporządzeniu nie należy ograniczać okresu przechowywania przetwarzanych informacji i danych osobowych.
- (95) Do celów ustalenia pochodzenia dziecka w sytuacji transgranicznej, wydania zaświadczeń towarzyszących orzeczeniom sądu lub dokumentom urzędowym, wydania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, przedstawienia dokumentów w celu uznania pochodzenia dziecka, uzyskania orzeczenia o braku przesłanek odmowy uznania pochodzenia dziecka lub wniosku o odmowę uznania pochodzenia dziecka sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich uprawnione przez państwa członkowskie do stosowania niniejszego rozporządzenia należy uznać za administratorów w rozumieniu art. 4 pkt 7 RODO. Do celów zarządzania technicznego europejskim elektronicznym punktem dostępu oraz jego rozwijania, utrzymywania, wspierania i zapewniania jego bezpieczeństwa, a także do celów komunikacji między osobami fizycznymi lub ich przedstawicielami ustawowymi albo pełnomocnikami a sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu i zdecentralizowanego systemu informatycznego Komisję należy uznać za administratora w rozumieniu art. 3 pkt 8 rozporządzenia UE o ochronie danych. Administratorzy powinni zapewnić bezpieczeństwo, integralność, autentyczność i poufność danych przetwarzanych do wyżej wymienionych celów.

- (96) Zgodnie z art. 42 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych³⁴, który wydał opinię dnia [data]³⁵.
- (97) [Zgodnie z art. 1, 2 i 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana, ani go nie stosuje.] LUB
- (97a) [Zgodnie z art. 3 i art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i TFUE, Irlandia powiadomiła[, pismem z dnia ... r.,] o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.]
- (98) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (99) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie ze względu na różnice w przepisach krajowych regulujących jurysdykcję, prawo mające zastosowanie oraz uznawanie orzeczeń sądowych i dokumentów urzędowych, natomiast możliwe jest, ze względu na bezpośrednie stosowanie i wiążący charakter niniejszego rozporządzenia, lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości ustanowioną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

³⁵ Dz.U. C [numer] z [X.X.XXXX], s. X.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot

W niniejszym rozporządzeniu ustanowiono wspólne przepisy dotyczące jurysdykcji i prawa właściwego w zakresie ustalania pochodzenia dziecka w jednym z państw członkowskich w sytuacjach transgranicznych; wspólne przepisy dotyczące uznawania lub, w zależności od przypadku, przyjmowania w jednym z państw członkowskich orzeczeń wydanych przez sąd w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka oraz dokumentów urzędowych dotyczących pochodzenia dziecka sporządzonych lub zarejestrowanych w innym państwie członkowskim oraz ustanowiono europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka.

Artykuł 2

Związek z innymi przepisami prawa Unii

1. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na prawa dziecka wynikające z prawa Unii, w szczególności na prawa dziecka wynikające z prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się, w tym z dyrektywy 2004/38/WE. W szczególności niniejsze rozporządzenie nie wpływa na ograniczenia związane z wykorzystaniem względów porządku publicznego jako uzasadnienia odmowy uznania pochodzenia dziecka, w przypadku gdy na mocy prawa Unii dotyczącego swobodnego przemieszczania się państwa członkowskie są zobowiązane do uznania dokumentu ustalającego pochodzenie dziecka wydanego przez organy innego państwa członkowskiego do celów wykonywania praw wynikających z prawa Unii.
2. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na rozporządzenie (UE) 2016/1191, w szczególności w odniesieniu do zdefiniowanych w tym rozporządzeniu dokumentów urzędowych dotyczących urodzenia, pochodzenia dziecka i przysposobienia.

Artykuł 3

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do spraw cywilnych dotyczących pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

- (a) istnienia, ważności lub uznania małżeństwa lub związku uznawanego – w myśl przepisów mających zastosowanie do takiego związku – za mający skutki porównywalne do skutków małżeństwa, takiego jak zarejestrowany związek partnerski;
 - (b) odpowiedzialności rodzicielskiej;
 - (c) zdolności osób fizycznych do czynności prawnych;
 - (d) upelnoletnienia;
 - (e) przysposobienia zagranicznego;
 - (f) obowiązków alimentacyjnych;
 - (g) powiernictwa lub dziedziczenia;
 - (h) obywatelstwa;
 - (i) wymogów prawnych dotyczących wpisu informacji o pochodzeniu dziecka do rejestru państwa członkowskiego oraz skutków takiego wpisu lub jego braku.
3. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do uznawania orzeczeń sądów ustalających pochodzenie dziecka wydanych w państwie trzecim ani do uznawania lub, w zależności od przypadku, przyjmowania dokumentów urzędowych ustalających lub potwierdzających pochodzenie dziecka, sporządzonych lub zarejestrowanych w państwie trzecim.

Artykuł 4

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1. „pochodzenie dziecka” oznacza ustalone prawnie pochodzenie dziecka. Obejmuje ono status prawny bycia dzieckiem konkretnego rodzica lub konkretnych rodziców;
- 2. „dziecko” oznacza osobę w każdym wieku, której pochodzenie ma zostać ustalone, uznane lub potwierdzone;
- 3. „ustalenie pochodzenia dziecka” oznacza prawne określenie stosunku między dzieckiem a każdym z rodziców, w tym ustalenie pochodzenia dziecka w wyniku powództwa o zaprzeczenie ustalonego wcześniej pochodzenia dziecka;
- 4. „sąd” oznacza organ w państwie członkowskim, który wykonuje funkcje sądowe w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka;
- 5. „orzeczenie sądu” oznacza orzeczenie sądu państwa członkowskiego, takie jak postanowienie, zarządzenie lub wyrok, w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka;

6. „dokument urzędowy” oznacza dokument, który został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy w dowolnym państwie członkowskim w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka i którego urzędowy charakter:
- (a) jest związany z podpisem i treścią dokumentu oraz
 - (b) został stwierdzony przez organ publiczny lub inny organ uprawniony do tego przez państwo członkowskie pochodzenia;
7. „państwo członkowskie pochodzenia” oznacza państwo członkowskie, w którym wydano orzeczenie sądowe w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka, oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano dokument urzędowy w tej sprawie lub wydano europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka;
8. „zdecentralizowany system informatyczny” oznacza system informatyczny zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 4 [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji];
9. „europejski elektroniczny punkt dostępu” oznacza interoperacyjny punkt dostępu zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 5 [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji].

Artykuł 5

Właściwość organów w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka w państwach członkowskich

Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na właściwość organów państw członkowskich w zakresie rozpatrywania spraw dotyczących pochodzenia dziecka.

ROZDZIAŁ II

JURYSDYKCJA

Artykuł 6

Jurysdykcja ogólna

W sprawach dotyczących pochodzenia dziecka jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego:

- (a) zwykłego pobytu dziecka w chwili wszczęcia postępowania, lub
- (b) obywatelstwa dziecka w chwili wszczęcia postępowania, lub
- (c) zwykłego pobytu pozwanego w chwili wszczęcia postępowania, lub
- (d) zwykłego pobytu jednego z rodziców w chwili wszczęcia postępowania, lub
- (e) obywatelstwa jednego z rodziców w chwili wszczęcia postępowania, lub

- (f) urodzenia dziecka.

Artykuł 7

Jurysdykcja w oparciu o obecność dziecka

Jeżeli jurysdykcji nie można określić na podstawie art. 6, jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, w którym dziecko się znajduje.

Artykuł 8

Pozostała jurysdykcja

Jeżeli żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji zgodnie z art. 6 lub 7, jurysdykcję określa się w każdym państwie członkowskim według prawa tego państwa członkowskiego.

Artykuł 9

***Forum necessitatis* (jurysdykcja konieczna)**

W przypadku gdy żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na mocy innych przepisów niniejszego rozporządzenia, sądy państwa członkowskiego mogą, w drodze wyjątku, orzekać w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka, jeżeli postępowanie nie może być we właściwy sposób wszczęte lub przeprowadzone, lub nie byłoby możliwe w państwie trzecim, z którym sprawa jest ściśle związana.

Sprawa musi mieć wystarczający związek z państwem członkowskim sądu, do którego ją wniesiono.

Artykuł 10

Kwestie wypadkowe

1. Jeżeli wynik postępowania przed sądem państwa członkowskiego w sprawie nieobjętej zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia zależy od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej dotyczącej pochodzenia dziecka, sąd w tym państwie członkowskim może rozstrzygnąć tę kwestię do celów tego postępowania, nawet jeżeli dane państwo członkowskie nie ma jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia.
2. Rozstrzygnięcie kwestii wypadkowej dokonane zgodnie z ust. 1 wywołuje skutki wyłącznie w postępowaniu, w ramach którego rozstrzygnięcie to zostało dokonane.

Artykuł 11

Wszczęcie postępowania przed sądem

Uznaje się, że postępowanie przed sądem zostało wszczęte:

- (a) w chwili wniesienia do sądu pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był zobowiązany celem doręczenia pisma pozwanemu;
- (b) jeżeli pismo doręcza się przed jego wniesieniem do sądu – w chwili, w której organ odpowiedzialny za doręczenie otrzymał pismo, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był zobowiązany celem wniesienia pisma do sądu lub
- (c) jeżeli postępowanie zostało wszczęte przez sąd z urzędu – w chwili gdy sąd wydał postanowienie o wszczęciu postępowania lub, jeżeli postanowienie takie nie jest wymagane, w chwili zarejestrowania sprawy przez sąd.

Artykuł 12

Badanie jurysdykcji

Sąd państwa członkowskiego stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji, jeżeli wszczęto przed nim postępowanie w sprawie, w której na podstawie niniejszego rozporządzenia nie ma on właściwości do orzekania co do jej istoty i w której właściwość do orzekania co do istoty sprawy ma na podstawie niniejszego rozporządzenia sąd innego państwa członkowskiego.

Artykuł 13

Badanie dopuszczalności

- 1. Jeżeli pozwany, którego miejsce zwykłego pobytu znajduje się w państwie innym niż państwo członkowskie, w którym wszczęto postępowanie, nie stawia się w sądzie, sąd mający jurysdykcję zawiesza postępowanie do czasu ustalenia, że pozwany miał możliwość otrzymania pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego w czasie umożliwiającym mu przygotowanie obrony lub że w tym celu podjęto wszelkie niezbędne czynności.
- 2. Art. 22 rozporządzenia (UE) 2020/1784 ma zastosowanie zamiast ust. 1, jeżeli pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne miało być przekazane z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego zgodnie z tym rozporządzeniem.
- 3. Jeżeli rozporządzenie (UE) 2020/1784 nie ma zastosowania, stosuje się art. 15 Konwencji haskiej z 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, w przypadkach gdy pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne miało być przekazane za granicę zgodnie z tą konwencją.

Artykuł 14

Zawisłość sprawy

1. W sytuacji gdy do sądów różnych państw członkowskich wniesiono sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, każdy sąd, do którego wniesiono sprawę później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, na wniosek sądu, przed którym toczy się spór, każdy inny sąd, do którego wniesiono sprawę, niezwłocznie informuje wnioskujący sąd o dacie wniesienia do niego sprawy.
3. W przypadku gdy stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę, sąd, do którego wniesiono sprawę później, stwierdza brak swojej jurysdykcji na rzecz sądu, do którego najpierw wniesiono sprawę.

Artykuł 15

Prawo dzieci do wyrażenia swoich poglądów

1. Przy wykonywaniu jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia sądy państw członkowskich zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową zapewniają dzieciom w wieku poniżej 18 lat, których pochodzenie ma zostać ustalone i które są w stanie formułować własne poglądy, rzeczywistą i skuteczną możliwość wyrażenia tych poglądów bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika lub innej odpowiedniej jednostki.
2. Jeżeli sąd, zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową, zapewnia dzieciom w wieku poniżej 18 lat możliwość wyrażenia swoich poglądów, o której mowa w niniejszym artykule, sąd przywiązuje do tych poglądów należyłą wagę, stosownie do wieku i stopnia dojrzałości dziecka.

ROZDZIAŁ III

PRAWO WŁAŚCIWE

Artykuł 16

Powszechne stosowanie

Prawo wskazane w niniejszym rozporządzeniu jako właściwe stosuje się niezależnie od tego, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

Artykuł 17

Prawo właściwe

1. Prawem właściwym dla ustalania pochodzenia dziecka jest prawo państwa zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka lub, w przypadku gdy nie można ustalić miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka, prawo państwa urodzenia dziecka.

2. Niezależnie od ust. 1, w przypadku gdy prawo właściwe zgodnie z ust. 1 prowadzi do ustalenia pochodzenia dziecka wyłącznie od jednego z rodziców, do ustalenia pochodzenia dziecka od drugiego z rodziców może mieć zastosowanie prawo państwa, którego obywatelem jest pierwszy rodzic lub drugi z rodziców, lub prawo państwa urodzenia dziecka.

Artykuł 18

Zakres stosowania prawa właściwego

Prawu wskazanemu w niniejszym rozporządzeniu jako prawo właściwe dla ustalania pochodzenia dziecka podlegają w szczególności:

- (a) postępowania o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka;
- (b) wiążący skutek prawny lub skutki dowodowe dokumentów urzędowych;
- (c) legitymacja procesowa uczestników postępowania o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka;
- (d) wszelkie terminy wyznaczone na ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka.

Artykuł 19

Zmiana prawa właściwego

W przypadku ustalenia pochodzenia dziecka w jednym z państw członkowskich zgodnie z niniejszym rozporządzeniem późniejsza zmiana prawa właściwego nie wpływa na ustalone wcześniej pochodzenie dziecka.

Artykuł 20

Ważność ze względu na formę

- 1. Jednostronna czynność prawna mająca na celu wywołanie skutków prawnych w zakresie ustalania pochodzenia dziecka jest ważna ze względu na formę, jeżeli spełnia wymogi określone w przepisach:
 - (a) prawa właściwego dla ustalenia pochodzenia dziecka zgodnie z art. 17;
 - (b) prawa państwa, w którym osoba dokonująca takiej czynności ma miejsce zwykłego pobytu; lub
 - (c) prawa państwa, w którym dokonano czynności.
- 2. Czynności mającej na celu wywołanie skutków prawnych w zakresie ustalania pochodzenia dziecka można dowodzić za pomocą wszelkich środków uznanych przez prawo państwa sądu orzekającego lub przez inne prawo, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z którym czynność ta jest ważna ze względu na formę, pod warunkiem że taki środek dowodowy można przeprowadzić przed sądem.

Artykuł 21

Wylączenie odesłania

Stosowanie prawa któregokolwiek państwa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie oznacza stosowanie przepisów prawa obowiązującego w tym państwie innych niż przepisy prawa prywatnego międzynarodowego.

Artykuł 22

Porządek publiczny

1. Stosowania przepisu prawa któregokolwiek państwa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie można odmówić jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest oczywiście niezgodne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego.
2. Przepis ust. 1 stosują sądy i inne właściwe organy państw członkowskich, przestrzegając podstawowych praw i zasad określonych w Karcie, w szczególności jej art. 21 dotyczącego prawa do niedyskryminacji.

Artykuł 23

Państwa posiadające niejednolity system prawny

1. W przypadku gdy prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie jest prawem państwa, które składa się z kilku jednostek terytorialnych, a każda z nich posiada własny zbiór przepisów dotyczących pochodzenia dziecka, wewnętrzne przepisy kolizyjne tego państwa określają odpowiednią jednostkę terytorialną, której prawo jest właściwe.
2. W przypadku braku takich wewnętrznych przepisów kolizyjnych:
 - (a) każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane – do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisem odwołującym się do miejsca zwykłego pobytu osoby rodzącej w chwili urodzenia dziecka – jako odsyłające do prawa jednostki terytorialnej, w której osoba rodząca ma miejsce zwykłego pobytu;
 - (b) każde odniesienie do prawa państwa, o którym mowa w ust. 1, jest rozumiane – do celów ustalenia prawa właściwego zgodnie z przepisami odwołującymi się do państwa urodzenia dziecka – jako odsyłające do prawa jednostki terytorialnej, w której dziecko się urodziło.
 - (c) Państwo członkowskie składające się z kilku jednostek terytorialnych mających własne przepisy dotyczące pochodzenia dziecka nie ma obowiązku stosowania niniejszego rozporządzenia do kolizji praw występującej wyłącznie między takimi jednostkami terytorialnymi.

ROZDZIAŁ IV

UZNAWANIE

SEKCJA 1

Przepisy ogólne dotyczące uznawania

Artykuł 24

Uznawanie orzeczeń sądu

1. Orzeczenie sądu w sprawie pochodzenia dziecka wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane we wszystkich pozostałych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.
2. W szczególności nie wymaga się przeprowadzania specjalnego postępowania w celu dokonania wpisów w księgach stanu cywilnego państwa członkowskiego na podstawie wydanego w innym państwie członkowskim orzeczenia sądu w sprawie pochodzenia dziecka, od którego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego nie przysługują dalsze środki zaskarżenia.
3. Jeżeli kwestię uznania orzeczenia sądu podniesiono przed sądem państwa członkowskiego jako kwestię wpadkową, sąd ten może ją rozstrzygnąć.

Artykuł 25

Orzeczenie o braku przesłanek odmowy uznania

1. Każda zainteresowana strona może zgodnie z procedurami przewidzianymi w art. 32–34 wystąpić o wydanie orzeczenia stwierdzającego, że nie zachodzą przesłanki odmowy uznania, o których mowa w art. 31.
2. Właściwość miejscową sądu, o której poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, określa prawo państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie zgodnie z ust. 1.

Artykuł 26

Dokumenty przedkładane do celów uznawania

1. Strona, która zamierza powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, przedkłada:
 - (a) odpis orzeczenia sądu spełniający warunki niezbędne do potwierdzenia jego autentyczności oraz

- (b) odpowiednie zaświadczenie wydane na podstawie art. 29.
2. Sąd lub inny właściwy organ, przed którym strona powołuje się na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, może w razie konieczności zobowiązać tę stronę do przedstawienia tłumaczenia lub transliteracji przetłumaczalnej treści pól tekstowych zaświadczenia, o którym mowa ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu.
3. Sąd lub inny właściwy organ, przed którym strona powołuje się na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, może zobowiązać tę stronę do przedstawienia także tłumaczenia lub transliteracji orzeczenia sądu – oprócz tłumaczenia lub transliteracji przetłumaczalnej treści pól tekstowych zaświadczenia – jeżeli nie jest w stanie kontynuować postępowania bez takiego tłumaczenia lub takiej transliteracji.

Artykuł 27

Brak dokumentów

1. W przypadku gdy nie przedstawiono dokumentów, o których mowa w art. 26 ust. 1, sąd lub inny właściwy organ, przed którym powołano się na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, może wyznaczyć termin, w którym należy je przedstawić, może przyjąć dokumenty równorzędne lub – jeżeli uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami – może znieść obowiązek ich przedstawienia.
2. Na wniosek sądu lub innego właściwego organu, przed którym powołano się na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, przedstawia się tłumaczenie lub transliterację takich równorzędnych dokumentów.

Artykuł 28

Zawieszenie postępowania

Sąd, przed którym powołano się na orzeczenie sądu wydane w innym państwie członkowskim, może w całości lub części zawiesić toczące się przed nim postępowanie, jeżeli:

- (a) w państwie członkowskim pochodzenia wniesiono od tego orzeczenia sądu zwyczajny środek zaskarżenia lub
- (b) wystąpiono o wydanie orzeczenia stwierdzającego, że nie zachodzą przesłanki odmowy uznania, o których mowa w art. 25, lub orzeczenia stwierdzającego, że w oparciu o jedną z tych przesłanek należy odmówić uznania.

Artykuł 29

Wydawanie zaświadczenia

1. Sąd państwa członkowskiego pochodzenia, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, wydaje, na wniosek strony, zaświadczenie dotyczące orzeczenia

sądu w sprawie pochodzenia dziecka, z wykorzystaniem formularza zamieszczonego w załączniku I.

2. Zaświadczenie wypełnia się i wydaje w języku, w którym sporządzono orzeczenie sądu. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym instytucji Unii Europejskiej, o zastosowanie którego wystąpiła strona. W żaden sposób nie zobowiązuje to sądu wydającego zaświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji przetłumaczalnej treści pól tekstowych.
3. Zaświadczenie zawiera informację dla obywateli Unii i członków ich rodzin, że zaświadczenie to nie wpływa na prawa dziecka wynikające z prawa Unii oraz że w celu wykonania tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedstawić w dowolnej postaci.
4. Od wydania zaświadczenia nie przysługują żadne środki zaskarżenia.

Artykuł 30

Sprostowanie zaświadczenia

1. Sąd państwa członkowskiego pochodzenia, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, dokonuje na wniosek lub może dokonać z urzędu sprostowania zaświadczenia, jeżeli w wyniku istotnego błędu lub pominięcia istnieje rozbieżność między orzeczeniem sądu, które ma zostać uznane, a zaświadczeniem.
2. Do postępowania w sprawie sprostowania zaświadczenia stosuje się prawo państwa członkowskiego pochodzenia.

Artykuł 31

Przesłanki odmowy uznania

1. Uznania orzeczenia sądu odmawia się:
 - (a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, przy uwzględnieniu interesu dziecka;
 - (b) jeżeli orzeczenie wydano zaocznie, a osobom nieobecnym nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający im przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że takie osoby wyraźnie zgodziły się z orzeczeniem sądu;
 - (c) na wniosek każdej osoby twierdzącej, że orzeczenie sądu narusza jej ojcostwo lub macierzyństwo wobec dziecka, jeżeli orzeczenie wydano bez zapewnienia tej osobie możliwości bycia wysłuchaną;
 - (d) jeżeli – i w zakresie, w jakim – orzeczenia nie da się pogodzić z późniejszym orzeczeniem sądu w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka wydanym w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;

- (e) jeżeli – i w zakresie, w jakim – orzeczenia nie da się pogodzić z późniejszym orzeczeniem sądu w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka wydanym w innym państwie członkowskim, pod warunkiem że takie późniejsze orzeczenie sądu spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie.
2. Przepis ust. 1 lit. a) stosują sądy i inne właściwe organy państw członkowskich, przestrzegając praw podstawowych i zasad określonych w Karcie, w szczególności jej art. 21 dotyczącego prawa do niedyskryminacji.
3. Można odmówić uznania orzeczenia sądu w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, jeżeli orzeczenie to wydano bez zapewnienia dzieciom możliwości wyrażenia swoich poglądów, chyba że jest to sprzeczne z interesem dziecka. W przypadku dzieci w wieku poniżej 18 lat przepis ten stosuje się, jeżeli dzieci były w stanie formułować własne poglądy, zgodnie z art. 15.

SEKCJA 2

Postępowanie w sprawie odmowy uznania

Artykuł 32

Wniosek o odmowę uznania

1. Do procedury wnoszenia wniosku o odmowę uznania w zakresie, w jakim nie zostało to uregulowane w niniejszym rozporządzeniu, stosuje się prawo państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie o odmowę uznania.
2. Odmawia się uznania orzeczenia sądu w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, jeżeli zostanie stwierdzone, że zachodzi jedna z przesłanek odmowy uznania, o których mowa w art. 31.
3. Właściwość miejscową sądu, o której poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, określa prawo państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie o odmowę uznania.
4. Wnioskodawca przedstawia sądowi odpis orzeczenia sądu oraz – w stosownych przypadkach i w miarę możliwości – odpowiednie zaświadczenie wydane zgodnie z art. 29.
5. Sąd może w razie potrzeby zobowiązać wnioskodawcę do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji przetłumaczalnej treści pól tekstowych odpowiedniego zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 29.
6. Jeżeli sąd nie jest w stanie kontynuować postępowania bez tłumaczenia lub transliteracji orzeczenia sądu, może zobowiązać wnioskodawcę do zapewnienia takiego tłumaczenia lub takiej transliteracji.
7. Sąd może zwolnić z obowiązku przedstawienia dokumentów, o których mowa w ust. 4, jeżeli:

już je posiada lub

uzna, że wezwanie wnioskodawcy do ich przedstawienia nie byłoby uzasadnione.

8. Od strony wnioskującej o odmowę uznania orzeczenia sądu wydanego w innym państwie członkowskim nie wymaga się dysponowania adresem do doręczeń w państwie członkowskim, w którym wszczęto postępowanie o odmowę uznania. Strona ta zobowiązana jest mieć upoważnionego przedstawiciela w państwie członkowskim, w którym wszczęto postępowanie o odmowę uznania, wyłącznie wówczas, gdy obowiązek taki wynika z przepisów prawa państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie w sprawie odmowy uznania, bez względu na obywatelstwo stron.

Artykuł 33

Odwołanie lub środek zaskarżenia

1. Każda ze stron może wnieść odwołanie lub środek zaskarżenia od orzeczenia sądu rozstrzygającego wniosek o odmowę uznania orzeczenia.
2. Odwołanie lub środek zaskarżenia wnosi się do sądu, o którym państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 71, wskazując go jako sąd, do którego należy wnosić takie odwołanie lub środek zaskarżenia.

Artykuł 34

Dalsze odwołanie lub dalszy środek zaskarżenia

Orzeczenie sądu wydane w następstwie wniesienia odwołania lub środka zaskarżenia można zaskarżyć w drodze odwołania lub środka zaskarżenia wyłącznie wówczas, gdy dane państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 71 o sądach, do których wnosi się dalsze odwołanie lub dalszy środek zaskarżenia.

SEKCJA 3

Dokumenty urzędowe o wiążącym skutku prawnym

Artykuł 35

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do dokumentów urzędowych ustalających pochodzenie dziecka:

- (a) oficjalnie sporządzonych lub zarejestrowanych w państwie członkowskim, któremu przysługuje jurysdykcja na mocy rozdziału II, oraz
- (b) mających wiążący skutek prawny w państwie członkowskim, w którym je oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano.

Artykuł 36

Uznawanie dokumentów urzędowych

Dokumenty urzędowe ustalające pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia uznaje się w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania. Przepisy sekcji 1 i 2 niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio, o ile niniejsza sekcja nie stanowi inaczej.

Artykuł 37

Zaświadczenie

1. Właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, wydaje, na wniosek strony, zaświadczenie dotyczące dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, przy wykorzystaniu z formularza zamieszczonego w załączniku II.
2. Zaświadczenie można wydać wyłącznie wtedy, gdy spełnione są następujące warunki:
 - (a) państwu członkowskiemu, które uprawniono organ publiczny lub inny organ do oficjalnego sporządzenia lub zarejestrowania dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka, przysługiwała jurysdykcja na mocy rozdziału II oraz
 - (b) dokument urzędowy ma wiążącą moc prawną w tym państwie członkowskim.
3. Zaświadczenie wypełnia się w języku, w którym sporządzono dokument urzędowy. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym instytucji Unii Europejskiej, o zastosowanie którego wystąpiła jedna ze stron. W żaden sposób nie zobowiązuje to właściwego organu wydającego poświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji przetłumaczalnej treści pól tekstowych.
4. Zaświadczenie zawiera informację dla obywateli Unii i członków ich rodzin, że zaświadczenie to nie wpływa na prawa dziecka wynikające z prawa Unii oraz że w celu wykonania tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedstawić w dowolnej postaci.
5. W braku takiego zaświadczenia, dokumentu urzędowego nie uznaje się w innym państwie członkowskim.

Artykuł 38

Sprostowanie i cofnięcie zaświadczenia

1. Właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, dokonuje na wniosek lub może dokonać z urzędu sprostowania zaświadczenia, jeżeli w wyniku istotnego błędu lub pominięcia istnieje rozbieżność między dokumentem urzędowym a zaświadczeniem.

2. Właściwy organ, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, działając na wniosek lub z urzędu, cofa zaświadczenie, jeżeli zostało ono wydane nieprawidłowo w świetle wymogów określonych w art. 37.
3. Do procedury dotyczącej sprostowania lub cofnięcia zaświadczenia, w tym wszelkich środków zaskarżenia, stosuje się prawo państwa członkowskiego pochodzenia.

Artykuł 39

Przesłanki odmowy uznania

1. Odmawia się uznania dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym:
 - (a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, przy uwzględnieniu interesu dziecka;
 - (b) na wniosek każdej osoby twierdzącej, że dokument urzędowy narusza jej ojcostwo lub macierzyństwo wobec dziecka, jeżeli dokument urzędowy oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano bez udziału tej osoby;
 - (c) jeżeli – i w zakresie, w jakim – dokumentu urzędowego nie da się pogodzić z późniejszym orzeczeniem sądu w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka wydanym w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, lub z późniejszym dokumentem urzędowym ustalającym pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, sporządzonym lub zarejestrowanym w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;
 - (d) jeżeli – i w zakresie, w jakim – dokumentu urzędowego nie da się pogodzić z późniejszym orzeczeniem sądu w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka wydanym w innym państwie członkowskim lub z późniejszym dokumentem urzędowym ustalającym pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, sporządzonym lub zarejestrowanym w innym państwie członkowskim, pod warunkiem że takie późniejsze orzeczenie sądu lub taki późniejszy dokument urzędowy spełnia warunki niezbędne do uznania go w państwie członkowskim, w którym o takie uznanie wystąpiono.
2. Przepis ust. 1 lit. a) stosują sądy i inne właściwe organy państw członkowskich, przestrzegając praw podstawowych i zasad określonych w Karcie, w szczególności jej art. 21 dotyczącego prawa do niedyskryminacji.
3. Można odmówić uznania dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, jeżeli taki dokument oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano bez zapewnienia dzieciom możliwości wyrażenia swoich poglądów. W przypadku dzieci w wieku poniżej 18 lat przepis ten stosuje się, jeżeli dzieci były w stanie formułować własne poglądy.

SEKCJA 4

Pozostałe przepisy

Artykuł 40

Zakaz badania jurysdykcji sądu państwa członkowskiego pochodzenia

Jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia, w którym ustalono pochodzenie dziecka, nie może być badana. Badanie zgodności z porządkiem publicznym, o którym mowa w art. 31 ust. 1 lit. a), nie może rozciągać się na przepisy dotyczące jurysdykcji przewidziane w art. 6–9.

Artykuł 41

Wyłączenie kontroli merytorycznej

W żadnym wypadku nie można poddać kontroli merytorycznej orzeczenia sądu wydanego w innym państwie członkowskim lub dokumentu urzędowego ustalającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia.

Artykuł 42

Koszty

Niniejszy rozdział ma także zastosowanie do ustalania kosztów i opłat dotyczących postępowania prowadzonego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 43

Pomoc prawna

1. Powód lub wnioskodawca, który korzystał w państwie członkowskim pochodzenia z całkowitej lub częściowej pomocy prawnej lub ze zwolnienia od kosztów i opłat, ma prawo do korzystania w postępowaniach przewidzianych w art. 25 ust. 1 i art. 32 z najkorzystniejszej pomocy prawnej lub ze zwolnienia od kosztów i opłat w najszerszym zakresie przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, w którym rozpoznaje się sprawę.
2. Powód lub wnioskodawca, który korzystał w państwie członkowskim pochodzenia ze zwolnienia z kosztów postępowania przed organem administracji, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, ma prawo do korzystania we wszelkich postępowaniach przewidzianych w art. 25 ust. 1 i art. 32, z pomocy prawnej zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu. W tym celu strona ta przedstawia zaświadczenie wystawione przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, stwierdzające, że strona ta spełnia wymogi finansowe niezbędne do uzyskania całkowitej lub częściowej pomocy prawnej lub do zwolnienia z kosztów lub opłat.

ROZDZIAŁ V

DOKUMENTY URZĘDOWE BEZ WIĄZĄCEGO SKUTKU PRAWNEGO

Artykuł 44

Zakres stosowania

Niniejszy rozdział ma zastosowanie do dokumentów urzędowych bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, które wywołują jednak skutki dowodowe w tym państwie członkowskim.

Artykuł 45

Przyjmowanie dokumentów urzędowych

1. Dokument urzędowy bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia wywołuje w innym państwie członkowskim takie same skutki dowodowe jak w państwie członkowskim pochodzenia lub skutki dowodowe najbardziej do nich zbliżone, o ile nie jest to oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym dokument ten przedstawiono.
2. Sądy i inne właściwe organy państw członkowskich biorą pod uwagę względy porządku publicznego, o którym mowa w ust. 1, przestrzegając praw podstawowych i zasad określonych w Karcie, w szczególności jej art. 21 dotyczącego prawa do niedyskryminacji.
3. Osoba, która chce wykorzystać taki dokument urzędowy w innym państwie członkowskim, może zwrócić się do organu, który oficjalnie sporządził lub zarejestrował ten dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia o wypełnienie formularza zamieszczonego w załączniku III, określającego skutki dowodowe, jakie dany dokument urzędowy wywołuje w państwie członkowskim pochodzenia.
4. Zaświadczenie zawiera informację dla obywateli Unii i członków ich rodzin, że zaświadczenie to nie wpływa na prawa dziecka wynikające z prawa Unii oraz że w celu wykonania tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedstawić w dowolnej postaci.
5. Wszelkie kwestionowanie autentyczności takiego dokumentu urzędowego odbywa się przed sądami państwa członkowskiego pochodzenia i rozstrzygane jest na podstawie prawa tego państwa członkowskiego. Zakwestionowany dokument urzędowy nie wywołuje żadnych skutków dowodowych w innym państwie członkowskim, dopóki sprawa dotycząca jego autentyczności toczy się przed właściwym sądem.
6. Wszelkie kwestionowanie czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w takim dokumencie urzędowym odbywa się przed sądami mającymi jurysdykcję na mocy niniejszego rozporządzenia i jest rozstrzygane na podstawie

prawa właściwego zgodnie z rozdziałem III. Zakwestionowany dokument urzędowy nie wywołuje żadnych skutków dowodowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia w odniesieniu do zakwestionowanej czynności prawnej lub stosunku prawnego, dopóki sprawa dotycząca takiego zakwestionowania toczy się przed właściwym sądem.

7. Jeżeli wynik postępowania przed sądem państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej dotyczącej czynności prawnych lub stosunków prawnych stwierdzonych w takim dokumencie urzędowym, sąd ten ma jurysdykcję do jej rozpatrzenia.

ROZDZIAŁ VI

EUROPEJSKIE POŚWIADCZENIE POCHODZENIA DZIECKA

Artykuł 46

Ustanowienie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka

1. Niniejszym rozporządzeniem ustanawia się europejskie poświadczenie pochodzenia dziecka („poświadczenie”), które wydawane jest w celu wykorzystania go w innym państwie członkowskim i które wywołuje skutki wymienione w art. 53.
2. Korzystanie z poświadczenia nie jest obowiązkowe.
3. Poświadczenie nie zastępuje dokumentów wewnętrznych wykorzystywanych do podobnych celów w państwach członkowskich. Jednak poświadczenie wydane w celu wykorzystania go w innym państwie członkowskim wywołuje skutki wymienione w art. 53 także w państwie członkowskim, którego organy wydały to poświadczenie zgodnie z niniejszym rozdziałem.

Artykuł 47

Przeznaczenie poświadczenia

Poświadczenie jest przeznaczone dla dziecka lub jego przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika w celu wykazania w innym państwie członkowskim statusu pochodzenia dziecka.

Artykuł 48

Uprawnienie do wydania poświadczenia

1. Poświadczenie wydaje się w państwie członkowskim, w którym ustalono pochodzenie dziecka i którego sądy, zgodnie z definicją w art. 4 ust. 4, mają jurysdykcję na mocy art. 6, 7 lub 9.

2. W państwie członkowskim, o którym mowa w ust. 1, organem wydającym, o którym poinformowano Komisję zgodnie z art. 71, jest:
 - (a) sąd zdefiniowany w art. 4 pkt 4 lub
 - (b) inny organ, który na mocy prawa krajowego jest właściwy do rozpoznawania spraw dotyczących pochodzenia dziecka.

Artykuł 49

Wniosek o wydanie poświadczenia

1. Poświadczenie wydaje się na wniosek dziecka („wnioskodawca”) lub, w stosownych przypadkach, jego przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika.
2. Aby złożyć wniosek, wnioskodawca może skorzystać z formularza zamieszczonego w załączniku IV.
3. Wniosek zawiera informacje wymienione poniżej, o ile wnioskodawca posiada te informacje i o ile są one niezbędne, aby organ wydający mógł poświadczyć okoliczności, o których poświadczenie ubiega się wnioskodawca; do wniosku dołącza się oryginały wszelkich stosownych dokumentów albo ich odpisy spełniające warunki niezbędne do ustalenia ich autentyczności, z zastrzeżeniem art. 50 ust. 2:
 - (a) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, płeć, data i miejsce urodzenia, obywatelstwo (jeżeli jest znane), numer identyfikacyjny (jeżeli dotyczy), adres;
 - (b) w stosownych przypadkach – informacje dotyczące przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika wnioskodawcy: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, adres i charakter przedstawicielstwa;
 - (c) informacje dotyczące każdego z rodziców: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, data i miejsce urodzenia, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeżeli dotyczy), adres;
 - (d) miejsce i państwo członkowskie, w którym zarejestrowano pochodzenie dziecka;
 - (e) przesłanki, na których wnioskodawca opiera swoje pochodzenie, wraz z oryginałem lub odpisem dokumentu lub dokumentów ustalających pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym lub stanowiących dowód pochodzenia dziecka;
 - (f) dane kontaktowe sądu państwa członkowskiego, który ustalił pochodzenie dziecka, właściwego organu, który wydał dokument urzędowy ustalający pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, lub właściwego organu, który wydał dokument urzędowy bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak skutki dowodowe w tym państwie członkowskim;

- (g) oświadczenie, w którym stwierdza się, że według najlepszej wiedzy wnioskodawcy elementy, które mają zostać poświadczone, nie są przedmiotem toczącego się sporu;
- (h) wszelkie inne informacje, które wnioskodawca uważa za przydatne do celów wydania poświadczenia.

Artykuł 50

Rozpatrzenie wniosku

1. Po otrzymaniu wniosku organ wydający dokonuje weryfikacji informacji i oświadczeń oraz dokumentów i innych materiałów dowodowych dostarczonych mu przez wnioskodawcę. Organ ten dokonuje z urzędu ustaleń niezbędnych do tej weryfikacji w przypadku, gdy przewiduje to lub zezwala na to jego własne prawo, lub zwraca się do wnioskodawcy o przekazanie wszelkich dalszych materiałów dowodowych, które organ ten uzna za niezbędne.
2. W przypadku gdy wnioskodawca nie był w stanie przedłożyć odpisów stosownych dokumentów spełniających warunki niezbędne do ustalenia ich autentyczności, organ wydający może postanowić o zaakceptowaniu innych form dowodów.
3. W przypadku gdy przewiduje to jego własne prawo i z zastrzeżeniem określonych w nim warunków, organ wydający może zażądać składania oświadczeń pod przysięgą lub w formie oficjalnego oświadczenia zastępującego przysięgę.
4. Do celów niniejszego artykułu właściwy organ państwa członkowskiego przekazuje, na wniosek, organowi wydającemu innego państwa członkowskiego informacje zawarte w szczególności w rejestrach stanu cywilnego, w rejestrach i ewidencji ludności oraz w innych rejestrach, w których zarejestrowano fakty mające znaczenie dla kwestii pochodzenia dziecka, którym jest wnioskodawca, w przypadkach, gdy dany właściwy organ byłby uprawniony, na mocy prawa krajowego, do przekazania takich informacji innemu organowi krajowemu.

Artykuł 51

Wydawanie poświadczenia

1. Organ wydający niezwłocznie wydaje poświadczenie zgodnie z procedurą określoną w niniejszym rozdziale, jeżeli okoliczności, które mają zostać poświadczone, ustalono na mocy prawa właściwego do celów ustalania pochodzenia dziecka. Organ ten korzysta z formularza zamieszczonego w załączniku V.

Organ wydający nie wydaje poświadczenia, w szczególności jeżeli:

- (a) okoliczności, które mają być poświadczone, są kwestionowane lub
- (b) poświadczenie nie byłoby zgodne z orzeczeniem sądu dotyczącym tych samych okoliczności.

2. Opłata pobierana za wydanie poświadczenia nie może być wyższa niż opłata pobierana na podstawie prawa krajowego za wydanie poświadczenia stanowiącego dowód pochodzenia dziecka, którym jest wnioskodawca.

Artykuł 52

Treść poświadczenia

Poświadczenie zawiera następujące informacje:

- (a) nazwę, adres i dane kontaktowe organu wydającego państwa członkowskiego;
- (b) jeżeli dane te są inne – nazwę, adres i dane kontaktowe sądu państwa członkowskiego, który ustalił pochodzenie dziecka, właściwego organu, który wydał dokument urzędowy ustalający pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym, lub właściwego organu, który wydał dokument urzędowy bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak skutki dowodowe w tym państwie członkowskim;
- (c) numer referencyjny sprawy;
- (d) datę i miejsce wystawienia;
- (e) miejsce i państwo członkowskie, w którym zarejestrowano pochodzenie dziecka;
- (f) informacje dotyczące wnioskodawcy: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, płeć, data i miejsce urodzenia, obywatelstwo (jeżeli jest znane), numer identyfikacyjny (jeżeli dotyczy), adres;
- (g) w stosownych przypadkach – informacje dotyczące przedstawiciela ustawowego albo pełnomocnika wnioskodawcy: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, adres i charakter przedstawicielstwa;
- (h) informacje dotyczące każdego z rodziców: nazwisko lub nazwiska (w tym rodowe, jeżeli dotyczy), imię lub imiona, data i miejsce urodzenia, obywatelstwo, numer identyfikacyjny (jeżeli dotyczy), adres;
- (i) okoliczności, na podstawie których organ wydający uznaje się za właściwy do wydania poświadczenia;
- (j) prawo właściwe dla ustalenia pochodzenia dziecka oraz okoliczności, na podstawie których ustalono właściwość tego prawa;
- (k) informację dla obywateli Unii i członków ich rodzin, że poświadczenie to nie wpływa na prawa dziecka wynikające z prawa Unii oraz że w celu wykonania tych praw dowód pochodzenia dziecka można przedstawić w dowolnej postaci;
- (l) podpis lub pieczęć organu wydającego.

Artykuł 53

Skutki poświadczenia

1. Poświadczenie wywołuje skutki we wszystkich państwach członkowskich bez konieczności stosowania jakiegokolwiek szczególnej procedury.
2. Domniemywa się, że poświadczenie prawidłowo stwierdza okoliczności ustalone na podstawie prawa właściwego dla ustalania pochodzenia dziecka, które to prawo wskazano w niniejszym rozporządzeniu. Domniemywa się, że osoba wskazana w poświadczeniu jako dziecko określonego rodzica lub określonych rodziców ma status wymieniony w poświadczeniu.
3. Poświadczenie stanowi ważny dokument na potrzeby dokonania wpisu informacji o pochodzeniu dziecka do właściwego rejestru państwa członkowskiego, nie naruszając przepisów art. 3 ust. 2 lit. i).

Artykuł 54

Poświadczone odpisy poświadczenia

1. Organ wydający przechowuje oryginał poświadczenia i wydaje poświadczony odpis lub poświadczone odpisy wnioskodawcy lub jego przedstawicielowi ustawowemu albo pełnomocnikowi.
2. Do celów art. 55 ust. 3 i art. 57 ust. 2 organ wydający prowadzi wykaz osób, którym zgodnie z ust. 1 wydano poświadczone odpisy.

Artykuł 55

Sprostowanie, zmiana lub uchylenie poświadczenia

1. Na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, lub z urzędu organ wydający dokonuje sprostowania poświadczenia w przypadku wystąpienia błędu pisarskiego.
2. Na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, lub – gdy jest to możliwe na mocy prawa krajowego – z urzędu organ wydający dokonuje zmiany poświadczenia lub je uchyla, w przypadku gdy ustalono, że poświadczenie lub jego poszczególne części są nieprawidłowe.
3. Organ wydający bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym zgodnie z art. 54 ust. 1 wydano poświadczone odpisy poświadczenia, o każdym przypadku sprostowania, zmiany lub uchylenia tego poświadczenia.

Artykuł 56

Procedura odwoławcza

1. Osoba, która wystąpiła o wydanie poświadczenia, lub przedstawiciel ustawowy albo pełnomocnik tej osoby może odwołać się od decyzji podjętych przez organ wydający zgodnie z art. 51.

Każda osoba, która wykaże prawnie uzasadniony interes, może odwołać się od decyzji podjętych przez organ wydający zgodnie z art. 55 i art. 57 ust. 1 lit. a).

Odwołanie wnosi się do sądu w państwie członkowskim organu wydającego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego.

2. Jeżeli w wyniku odwołania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że wydane poświadczenie jest nieprawidłowe, właściwy sąd dokonuje sprostowania, zmiany lub uchylenia poświadczenia albo zapewnia, aby sprostowania, zmiany lub uchylenia poświadczenia dokonał organ, który to poświadczenie wydał.

Jeżeli w wyniku odwołania, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalone, że odmowa wydania poświadczenia była nieuzasadniona, właściwy sąd wydaje poświadczenie lub zapewnia, aby organ wydający ponownie zbadał sprawę i podjął nową decyzję.

Artykuł 57

Zawieszenie skutków poświadczenia

1. Skutki poświadczenia może zawiesić:
 - (a) organ wydający na wniosek każdej osoby, która wykaże uzasadniony interes, do czasu zmiany lub uchylenia poświadczenia zgodnie z art. 55; lub
 - (b) sąd na wniosek każdej osoby uprawnionej do odwołania się od decyzji podjętej przez organ wydający zgodnie z art. 56, do czasu rozpatrzenia takiego odwołania.
2. Organ wydający lub, w stosownym przypadku, sąd bezzwłocznie informuje wszystkie osoby, którym wydano poświadczony odpis poświadczenia zgodnie z art. 54 ust. 1, o każdym zawieszeniu skutków tego poświadczenia.

W okresie zawieszenia skutków poświadczenia nie można wydawać kolejnych jego poświadczonych odpisów.

ROZDZIAŁ VII

KOMUNIKACJA CYFROWA

Artykuł 58

Komunikacja za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu

1. Z europejskiego elektronicznego punktu dostępu ustanowionego w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” na mocy art. 4 [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji] można korzystać do łączności elektronicznej między osobami fizycznymi lub ich przedstawicielami ustawowymi lub pełnomocnikami a sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich w związku z:
 - (a) postępowaniem o wydanie orzeczenia o braku podstaw do odmowy uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego dotyczącego pochodzenia dziecka lub postępowaniem o odmowę uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego dotyczącego pochodzenia dziecka;
 - (b) wnioskiem o wydanie europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka, jego wydaniem, sprostowaniem, zmianą, uchyleniem, zawieszeniem lub procedurami odwoławczymi dotyczącymi europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka.
2. Art. 4 ust. 3, art. 5 ust. 2 i 3, art. 6, art. 9 ust. 1 i 3 oraz art. 10 [rozporządzenia w sprawie cyfryzacji] mają zastosowanie do łączności elektronicznej, o której mowa w ust. 1.

Artykuł 59

Przyjmowanie aktów wykonawczych przez Komisję

1. Do celów łączności elektronicznej zgodnie z art. 58 ust. 1 Komisja przyjmuje akty wykonawcze, w których określa:
 - (a) specyfikacje techniczne określające metody komunikacji drogą elektroniczną;
 - (b) specyfikacje techniczne protokołów komunikacyjnych;
 - (c) cele w zakresie bezpieczeństwa informacji oraz odpowiednie środki techniczne zapewniające minimalne normy bezpieczeństwa informacji i wysoki poziom cyberbezpieczeństwa w odniesieniu do przetwarzania i przesyłania informacji;
 - (d) minimalne cele w zakresie dostępności i ewentualne związane z nimi wymogi techniczne dotyczące łączności elektronicznej za pośrednictwem zdecentralizowanego systemu informatycznego.
2. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 62 ust. 2.
3. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 1, przyjmuje się do dnia [2 lata po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia].

Artykuł 60

Oprogramowanie wzorcowe

1. Komisja jest odpowiedzialna za utworzenie, utrzymywanie i rozwój oprogramowania wzorcowego, które państwa członkowskie mogą wykorzystywać jako system zaplecza zamiast krajowego systemu informatycznego. Utworzenie, utrzymywanie i rozwój oprogramowania wzorcowego finansowane są z budżetu ogólnego Unii.
2. Komisja bezpłatnie zapewnia, utrzymuje i wspiera oprogramowanie wzorcowe.

Artykuł 61

Koszty związane ze zdecentralizowanym systemem informatycznym, europejskim elektronicznym punktem dostępu oraz krajowymi portalami informatycznymi

1. Każde państwo członkowskie ponosi koszty instalacji, obsługi i utrzymania punktów dostępu do zdecentralizowanego systemu informatycznego zlokalizowanych na swoim terytorium.
2. Każde państwo członkowskie ponosi koszty utworzenia i dostosowania swoich krajowych systemów informatycznych w celu zapewnienia ich interoperacyjności z punktami dostępu oraz ponosi koszty związane z zarządzaniem tymi systemami, ich działaniem i utrzymaniem.
3. Państwa członkowskie nie są pozbawione możliwości ubiegania się o dotacje na wsparcie działań, o których mowa w ust. 1 i 2, w ramach odpowiednich programów finansowych Unii.
4. Komisja ponosi wszelkie koszty związane z wprowadzaniem wsparcia w zakresie łączności elektronicznej za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu, o którym mowa w art. 58 ust. 1.

Artykuł 62

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011³⁶.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011.

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

ROZDZIAŁ VIII

AKTY DELEGOWANE

Artykuł 63

Przekazanie uprawnień

Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 64 aktów delegowanych dotyczących zmiany załączników I–V w celu aktualizacji tych załączników lub wprowadzenia do nich zmian technicznych.

Artykuł 64

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 63, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia [*dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia*].
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 63, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 63 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Rada nie wyrazi sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania jej tego aktu, lub gdy, przed upływem tego terminu, Rada poinformuje Komisję, że nie wniesie takiego sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Rady.
7. Komisja informuje Parlament Europejski o przyjęciu aktów delegowanych, o zgłoszonych sprzeciwach lub o odwołaniu przez Radę przekazanych uprawnień.

ROZDZIAŁ IX

PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 65

Legalizacja lub podobne formalności

W kontekście niniejszego rozporządzenia legalizacja ani inne podobne formalności nie są wymagane.

Artykuł 66

Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na konwencje międzynarodowe, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest co najmniej jedno państwo członkowskie, a które ustanawiają przepisy dotyczące kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.
2. Niniejsze rozporządzenie ma jednak – w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi – pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi w zakresie, w jakim konwencje te dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.
3. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na Konwencję haską o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego z dnia 29 maja 1993 r.
4. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na konwencje nr 16, 33 i 34 Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego.

Artykuł 67

Wykaz konwencji

1. Do dnia [*sześć miesięcy przed datą rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia*] państwa członkowskie powiadamiają Komisję o konwencjach, o których mowa w art. 66 ust. 1. Po tej dacie państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich przypadkach wypowiedzenia takich konwencji.
2. W terminie sześciu miesięcy od otrzymania powiadomień, o których mowa w ust. 1, Komisja publikuje w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”:
 - (a) wykaz konwencji, o których mowa w ust. 1;
 - (b) przypadki wypowiedzenia konwencji, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 68

Ochrona danych

1. Sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich przetwarzają dane osobowe niezbędne do stosowania niniejszego rozporządzenia do celów ustalenia pochodzenia dziecka w sytuacjach transgranicznych oraz uznania pochodzenia dziecka w związku z ustaleniem pochodzenia dziecka na podstawie rozdziału II, wydania zaświadczeń na podstawie art. 29, 37 i 45, wydania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka na podstawie art. 51, przedstawienia dokumentów niezbędnych do uznania pochodzenia dziecka na podstawie art. 26, uzyskania orzeczenia o braku przesłanek odmowy uznania pochodzenia dziecka na podstawie art. 25 lub wniosku o odmowę uznania pochodzenia dziecka na podstawie art. 32.
2. Przetwarzanie danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia ogranicza się do zakresu niezbędnego do celów określonych w ust. 1, bez uszczerbku dla dalszego przetwarzania danych do celów archiwalnych w interesie publicznym zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b) i art. 89 RODO.
3. Do celów niniejszego rozporządzenia sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich uznaje się za administratorów danych w rozumieniu art. 4 pkt 7 RODO.
4. Komisja przetwarza dane osobowe niezbędne do stosowania niniejszego rozporządzenia w związku z łącznością elektroniczną między osobami fizycznymi lub ich przedstawicielami ustawowymi albo pełnomocnikami a sądami lub innymi właściwymi organami państw członkowskich za pośrednictwem europejskiego elektronicznego punktu dostępu w kontekście zdecentralizowanego systemu informatycznego.
5. Przetwarzanie danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia ogranicza się do zakresu niezbędnego do celów określonych w ust. 4.
6. Do celów niniejszego rozporządzenia Komisję uznaje się za administratora w rozumieniu art. 3 pkt 8 rozporządzenia UE o ochronie danych.

Artykuł 69

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do postępowań sądowych wszczętych i dokumentów urzędowych oficjalnie sporządzonych lub zarejestrowanych nie wcześniej niż dnia [data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia].
2. Niezależnie od przepisu ust. 1, jeżeli pochodzenie dziecka ustalono zgodnie z jednym z praw wskazanych w rozdziale III jako prawo właściwe w państwie członkowskim, którego sądy mają jurysdykcję na mocy rozdziału II, państwa członkowskie uznają:

- (a) orzeczenie sądu w sprawie dotyczącej ustalenia pochodzenia dziecka w innym państwie członkowskim w postępowaniu sądowym wszczętym przed dniem [data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia] oraz
- (b) dokument urzędowy ustalający pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia, który oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano przed dniem [data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia].

Rozdział IV ma zastosowanie do orzeczeń sądów i dokumentów urzędowych, o których mowa w niniejszym ustępie.

3. Niezależnie od przepisu ust. 1 państwa członkowskie przyjmują dokument urzędowy bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, o ile nie jest to oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wnosi się o przyjęcie takiego dokumentu.

Rozdział V ma zastosowanie do dokumentów urzędowych, o których mowa w niniejszym ustępie.

Artykuł 70

Przegląd

1. Do dnia [5 lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia] Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia, zawierające ocenę wszelkich napotkanych problemów praktycznych, sporządzone z wykorzystaniem informacji dostarczonych Komisji przez państwa członkowskie. Do sprawozdania dołącza się w razie potrzeby wnioski ustawodawczy.
2. Jeżeli nimi dysponują, państwa członkowskie przekazują Komisji, na jej wniosek, informacje mające znaczenie dla oceny funkcjonowania i stosowania niniejszego rozporządzenia, dotyczące w szczególności:
 - (a) liczby wniosków o odmowę uznania orzeczenia sądu lub dokumentu urzędowego stwierdzającego pochodzenie dziecka z wiążącym skutkiem prawnym w państwie członkowskim pochodzenia na podstawie art. 32 oraz liczby przypadków, w których wydano odmowę uznania orzeczenia;
 - (b) liczby środków zaskarżenia wniesionych odpowiednio na podstawie art. 33 i 34;
 - (c) liczby wniosków kwestionujących treść dokumentu urzędowego bez wiążącego skutku prawnego w państwie członkowskim pochodzenia, który wywołuje jednak w tym państwie członkowskim skutki dowodowe, oraz liczby przypadków, w których takie zakwestionowanie okazało się skuteczne;
 - (d) liczby wydanych europejskich poświadczeń pochodzenia dziecka oraz

- (e) kosztów poniesionych na podstawie art. 61 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 71

Informacje przekazywane Komisji

1. Państwa członkowskie informują Komisję o:
 - (a) organach uprawnionych do sporządzania lub rejestrowania dokumentów urzędowych w sprawach dotyczących pochodzenia dziecka, o których to dokumentach mowa w art. 4 pkt 6;
 - (b) sądach i organach właściwych do wydawania zaświadczeń, o których mowa w art. 29, 37 i 45, oraz sądach i organach właściwych do sprostowywania zaświadczeń, o którym to sprostowywaniu mowa w art. 38;
 - (c) sądach właściwych do rozpoznawania wniosków o wydanie orzeczenia o braku przesłanek odmowy uznania zgodnie z art. 25, jak również sądach właściwych do rozpoznawania wniosków o odmowę uznania zgodnie z art. 32 oraz odwołań od orzeczeń sądów wydanych w sprawie takich wniosków o odmowę, odpowiednio zgodnie z art. 33 i 34 oraz
 - (d) sądach i organach właściwych do wydawania europejskiego poświadczenia pochodzenia dziecka zgodnie z art. 51 oraz sądach właściwych do celów procedur odwoławczych, o których mowa w art. 56.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje, o których mowa w ust. 1, do dnia *[6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia]*.
3. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich zmianach dotyczących informacji, o których mowa w ust. 1.
4. Komisja podaje informacje, o których mowa w ust. 1, do publicznej wiadomości za pomocą odpowiednich środków, w tym za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

Artykuł 72

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia [pierwszy dzień miesiąca następującego po upływie 18 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego *rozporządzenia*].

Art. 71 stosuje się jednak od dnia [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*